

Endeleg innstilling frå redaksjonskomiteen

Dette dokumentet inneheld endeleg innstilling frå redaksjonskomiteen. Framlegga til fråsegner og enkeltvedtak er baserte på innsendte framlegg frå kommunepartia og AUF i Vestland, framlegg som er fremja på årsmøtet, og innspel frå delegatane under årsmøtet.

Redaksjonskomiteen har skrive både på bokmål og nynorsk, og dokumentet er språkvaska ved hjelp av KI og kan difor innehalde omsetjingsfeil. Redaksjonskomiteen vil oppmode årsmøtet om å gje styret fullmakt til å gjere språklege forbetringar i tekstane.

I dei tilfella der eit framlegg er heilt eller delvis er teke omsyn til i ein av dissensane frå redaksjonskomiteen, vil desse framlegga stå som «heilt eller delvis ivaretekne» i oversikta nedanfor.

Redaksjonskomiteen si endelege innstilling.:

Forslag redaksjonskomiteen foreslår å vedta utan endringar:

60

Forslag redaksjonskomiteen meiner er helt eller delvis ivaretatt:

1, 2, 3, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 30, 44, 45, 46, 47, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 58, 59, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 71, 73, 75, 76, 77, 81, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 99, 101, 102, 103, 104, 105, 107, 108, 111, 112, 113, 117, 118, 125, 126, 145, 151, 159, 168, 172, 173, 174, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 207, 208, 209, 210, 212, 213, 215, 216, 217, 220, 221, 222

Forslag redaksjonskomiteen vil foreslå å avvise:

22, 24, 25, 39, 48, 57, 78, 91, 128, 134, 148, 150, 152, 154, 157, 166, 167, 175

Forslag redaksjonskomiteen vil oversende energiutvalet:

23, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 40, 41, 42, 133

Forslag redaksjonskomiteen vil oversende fylkestingsgruppa:

218

Forslag redaksjonskomiteen vil oversende stortingsgruppa:

110

Innhald

U1 – Eit arbeidsliv som gir tryggleik, verdigheit og moglegheiter for alle	3
U2 – Asyl og innvandring	6
U3 – Eit nytt bustadløft.....	8
U4 – Demokrati og beredskap	10
U5 – Energi og natur.....	14
U6 – Helsefråsegn	19
U7 – Idrett og frivilligheit.....	22
U8 – Internasjonal solidaritet	23
U9 – Soningsforhold for kvinner	30
U10 – Kommuneøkonomi.....	32
U11 – Eit meir rettferdig skattesystem.....	34
U12 – Oppvekst og utdanning	36
U13 – Transport.....	44
U14 – Dørterskeltenesta.....	48
U15 – Vald i nære relasjonar	50
U16 – Framtidas næringar	51
Forslag utan heilskapleg fråsegn.....	53

U1 – Eit arbeidsliv som gir tryggleik, verdigheit og moglegheiter for alle

Ivaretar heilt eller delvis forslag: 1, 7, 9, 10, 11, 14, 16, 17, 52, 68, 75, 110, 118, 159, 216

I Noreg lever vi av kvarandre sitt arbeid. Det at folk går på jobb, er sjølve grunnlaget i velferdssamfunnet vårt. Gjennom arbeid får den einskilde økonomisk tryggleik, sosial tilhøyrse og høve til å bruke evnene sine. Samstundes er høg yrkesdeltaking avgjerande for å finansiere fellesskapsløysingane våre. I ei tid med store demografiske endringar og aukande krav til omstilling i offentleg og privat sektor er det avgjerande at det blir ført ein politikk som inkluderer fleire i arbeidslivet, sikrar kompetanse og sørgjer for rettferdige og føreseielege ordningar for dei som treng støtte.

Tryggleik og verdigheit i møte med NAV

NAV spelar ei viktig rolle i møte med menneske som står i krevjande livssituasjonar. Der mykje verkar utrygt og uforutsigbart, skal ordningane i NAV bidra til sårt tiltrengd økonomisk føreseielegheit. Mange opplever likevel store utfordringar i møte med NAV-systemet. Fleire peikar på lang saksbehandlingstid, komplekse system og manglande fleksibilitet. Vestland Arbeidarparti er glade for at regjeringa har sett ned eit ekspertutval som skal gå gjennom NAV. Det er også positivt at det er starta eit arbeid med å revidere folketrygdlova.

Når familiar opplever å miste barn, må møtet med det offentlege vere prega av respekt, forståing og menneskelege omsyn. Kommunikasjonen må vere både korrekt og medmenneskeleg. Gode retningslinjer for korleis ein møter menneske i krise, er viktige for å sikre tillit til system og prosessar.

Vestland Arbeidarparti vil:

- At arbeidet med å gå gjennom NAV blir følgt opp med ei ny reform som mellom anna må vurdere samanslåing av den kommunale og den statlege delen.
- At det, i tillegg til gjennomgangen av folketrygdlova, også må gjerast ein gjennomgang av anna rettsberande lovgjeving, deriblant sosialtenestelova og NAV-lova, med mål om modernisering og forenkling av ytingane.
- Innføre innleiande frådrag i arbeidsgivaravgifta ved tilsetjingar via NAV.
- Gå gjennom aktivitetsporteføljen for meir effektiv ressursbruk og digitalisering.
- Styrkje NAV sine kontrollfunksjonar med ressursar og greie ut betre heimlar for å avdekkje trygdemisbruk.
- At NAV sine retningslinjer for korleis ein kommuniserer med pårørande til nyleg avlidne born, blir gjennomgått.
- Arbeide for at lov om kompensasjonsordning for kjemikalieskadde oljepionerar blir endra slik at oljepionerane, uavhengig av bedriftstilknyting og stilling, får ei rettferdig handsaming og erstatning på line med offshore-dykkarane og utanlandsveteranane.

43 Ein familiepolitikk for framtida

44 Noreg har over tid, og i likskap med resten av Europa, hatt ei utvikling med stadig synkende
45 fødselstal. Dei siste par åra har ein sett ei antyding til betring, mellom anna som følgje av at
46 Arbeidarpartiet i regjering har styrkt småbarnsforeldra sin økonomi. Ein sosialdemokratisk
47 familiepolitikk må balansere omsynet til arbeid og familieliv. Skal vi lukkast med å auke
48 fødselstala, må familiepolitikken vere rettferdig, føreseieleg og inkluderande. Foreldre skal
49 ikkje miste opparbeidde rettar, og økonomiske ordningar må gjere det mogleg å få barn også
50 tidleg i vaksenlivet.

51 Vestland Arbeidarparti vil:

- 52 • Sikre at ingen taper permisjon om ein føder før termin.
- 53 • Greie ut ei meir fleksibel fødselspermisjonsordning som også opnar for 70 veker
54 permisjon med 70 % utbetaling.
- 55 • Innføre eit garantert minimumsgrunnlag for foreldrepengar på minst 3,5 G.
- 56 • Styrkje fedrar sine moglegheiter som omsorgspersonar og sikre betre vern mot
57 diskriminering i arbeidslivet.
- 58 • Gjere det lettare å få barn som student, mellom anna ved å styrkje ordningar
59 retta mot studentar og ansvarleggjere utdanningsinstitusjonane.

61 Eit betre tilrettelagt arbeidsliv

62 For å halde oppe eit sterkt og berekraftig velferdssystem må fleire delta i arbeidslivet.
63 Fleire må få høve til å delta i arbeid gjennom tilrettelegging, kompetanse og økonomisk
64 tryggleik. Mange ønskjer arbeid, men manglar rettleiing, kvalifikasjonar eller støtte.

65 Å få unge mellom 18 og 30 år som står utanfor arbeid, utdanning eller opplæring (NEET),
66 over i arbeid eller utdanning er avgjerande både for kvar einskild og for samfunnet. Utan
67 tilknytning til arbeid eller opplæring risikerer mange varig utanforskap, med auka sosiale
68 forskjellar og tap av verdifulle ressursar for fellesskapen. Vi vil derfor følgje opp
69 ungdomsgarantien i NAV med auka løyvingar. Dette vil sikre at også andre grupper blir
70 tilstrekkeleg følgde opp.

71 Vestland Arbeidarparti ønskjer eit arbeidsliv som tek omsyn til dei gruppene som er meir
72 utsette for å hamne utanfor arbeidslivet: eldre, unge, personar med nedsett
73 funksjonsevne og innvandrarar. Arbeidstakarar har rett til nødvendig tilrettelegging på
74 arbeidsplassen, og arbeidsgivar skal så langt som mogleg tilpasse arbeidet etter behovet
75 til den tilsette.

76 Når fleire grupper blir inkluderte i arbeidslivet, må det reknast med eit noko auka
77 sjukefråvær. Derfor meiner Vestland Arbeidarparti at det er avgjerande å sikre dagens
78 sjukelønsordning med full løn under sjukdom. Fleire enn før slit psykisk, og for somme
79 menneske betyr dette innleggingar og lengre fråvær frå arbeidslivet. Vestland
80 Arbeidarparti meiner det er viktig å sikre gode ordningar for desse.

81 Ei sterk arbeidslinje betyr at arbeid skal vere førstevalet, og at systema rundt faktisk gjer
82 det mogleg. Arbeidslinja handlar også om å gjere det lettare for folk å kome i arbeid og
83 lettare å vere i jobb, samstundes som vi sørgjer for at alle har eit sikringsnett som gir
84 tryggleik gjennom jobb og eit sosialt fellesskap.

85 Fleire elevar og lærlingar på yrkesfag fell ut frå skulen og lærebedrifter. For å sikre at
86 fleire har rett kompetanse for framtida, vil vi at fleire elevar og lærlingar fullfører. Det
87 krev betre samspel mellom NAV, opplæringsinstitusjonar og arbeidsgivarar. Vi ønskjer
88 fleire tiltak som gjer det attraktivt å tilsetje menneske som treng ein ny start.

89 **Vestland Arbeidarparti vil:**

- 90 • Vere garantisten for dagens sjukelønsordning med full lønn under sjukdom.
- 91 • Auke retten til sjukepengar frå 67 til 72 år, i tråd med øvre aldersgrense i
92 arbeidslivet.
- 93 • Løfte fram potensialet i restarbeidsevna og gjere det lettare å kombinere arbeid
94 og trygd.
- 95 • Styrkje fagbrev på jobb-, praksiskandidat- og lære kandidatordninga, og sørge for
96 tettare oppfølging av yrkesfagelevar og lærlingar.
- 97 • Sikre full likebehandling mellom somatiske og psykiske sjukehusinnleggingar.
- 98 • Avvikle reduksjon i trygdeytningar ved opphald i psykiatriske institusjonar.
- 99 • Sikre økonomisk føreseielegheit slik at pasientar ikkje mistar bustad eller
100 livsopphald under behandling.
- 101 • Auke støtta til lærebedrifter som tek inn lærlingar med større
102 tilretteleggingsbehov, og auke kjennskapen til inkluderingstilskot blant
103 arbeidsgivarar.
- 104 • Innføre krav i offentlege anbod over ein viss storleik om minst éin praksisplass for
105 personar utanfor arbeid og utdanning.
- 106 • Forsterke tiltak for å sikre nok arbeidskraft i offentlig sektor der behovet er
107 størst.
- 108 • Sikre at individuell plan (IP) inneheld mål for fagleg utvikling og
109 kompetanseheving.
- 110 • Sikre årleg evaluering og nødvendig opplæring for koordinatorar.
- 111 • Greie ut ei omlegging av Tilrettelagt transportkortordninga (TT-kort) med formål
112 om å standardisere organiseringa på tvers av fylkeskommunane, samt vurdere å
113 opne for å dele ut TT-kort med lengre varigheit.
- 114 • Det må kartleggjast korleis arbeidsplassar kan leggje til rette for kvinner gjennom
115 heile livsløpet.

116 U2 – Asyl og innvandring

117 **Ivaretar heilt eller delvis forslag:** 10, 11, 12, 13 og 15, 198

118

119 Vestland Arbeidarparti står fast på at retten til å søkje asyl er ein grunnleggjande
120 menneskerett og ei folkerettsleg forplikting Noreg har ansvar for å oppfylle. Asylretten er
121 forankra i internasjonale konvensjonar og i Arbeidarpartiet sine verdier om fridom,
122 likskap, solidaritet og ansvar. Vi vil arbeide for løysingar som varetek asylretten innanfor
123 ramma av folkeretten, og kan derfor ikkje stille oss bak ordningar med asylmottak eller
124 asylhandsaming i tredjeland.

125 Slike ordningar inneber ein stor risiko for svekt rettsvern og brot på menneskerettane, og
126 er vanskelege å sameine med Noreg sine internasjonale forpliktingar. Per i dag er slike
127 ordningar i strid med Den europeiske menneskerettskonvensjonen, og både
128 Storbritannia og Israel har valt å avbryte forsøka sine. Å svekkje etablerte konvensjonar
129 på dette området kan på sikt undergrave rettar også på andre samfunnsområde.

130 Det er heller ikkje eit asylpress som tilseier behov for drastiske tiltak. Ser ein bort frå
131 fordrivne frå Ukraina, som får mellombels kollektivt vern, kom det i fjor litt over 3 000
132 asylsøkjjarar til Noreg, mot noko over 4 000 året før. Arbeidarpartiet sin innvandrings- og
133 integreringspolitikk, vedteken av landsmøtet, byggjer på at vi både skal ha kontroll og
134 stille opp for menneske på flukt, gjennom ein rettferdig, kontrollert og ansvarleg politikk
135 forankra i rettsstaten og dei internasjonale forpliktingane våre.

136 Ressursane bør brukast på å styrkje eit trygt og godt asylsystem, prioritere
137 overføringsflyktningar gjennom FN sitt kvotesystem og bidra til betre byrdefordeling i
138 Europa og internasjonalt. Samtidig kan vi ikkje basere oss berre på kvotesystemet, gitt
139 logistiske utfordringar og FN sin økonomiske situasjon etter kutt frå USA. Noreg skal ta
140 sin del av ansvaret, samtidig som mottak og integrering må fungere over tid.

141 Einslege mindreårige flyktningar er blant dei mest sårbare som kjem til Noreg. Dei har
142 flykta frå krig og utryggleik, ofte heilt aleine utan foreldre eller andre omsorgspersonar.
143 Derfor har vi eit særleg ansvar for å møte dei med tryggleik, omsorg og rettstryggleik.
144 Barn på flukt er først og fremst barn, og barnets beste må alltid vere avgjerande. Ansvar
145 handlar ikkje berre om vern, men også om gode omsorgstilbod, trygge buforhold og rask
146 saksbehandling. Liva deira skal ikkje setjast på vent i systemet.

147 God integrering startar med økonomisk tryggleik. Menneske som kjem til Noreg på flukt,
148 kjem ofte utan pengar, utan nettverk og utan noko økonomisk utgangspunkt. Då treng
149 dei ein politikk som byggjer dei opp – ikkje ein politikk som gjer startstreken endå tyngre.
150 Kutt i sosialhjelp og bustøtte til flyktningar svekkjer nettopp den økonomiske tryggleiken
151 som gjer integrering mogleg. Å redusere ytingar til menneske som prøver å etablere seg i
152 eit nytt land, gjer ikkje fleire i arbeid. Det gjer berre kvardagen meir utrygg for familiar
153 som allereie startar med minst.

154 Vestland Arbeidarparti meiner arbeid er nøkkelen til deltaking og tilhøyrslø. Men for å
155 kome i arbeid må folk først ha eit minimum av stabilitet i kvardagen. Difor treng vi
156 fleksibel og god norskopplæring, fleire lønte praksisplassar og raskare godkjenning av
157 utdanning og kompetanse.

158 Vestland Arbeidarparti vil arbeide for løysingar som styrkjer fellesskapen, byggjer tillit og
159 tek ansvar for menneske på flukt, i tråd med den norske modellen med små forskjellar og
160 store moglegheiter for alle.

161 Kommunane har ei avgjerande rolle i mottak, busetjing og integrering av flyktningar, og
162 dette medfører store kostnader til bustad, helse, skule, barnehage og
163 introduksjonsprogram. Dei statlege tilskota dekkjer ikkje dei reelle utgiftene. Rapporten
164 frå berekningsutvalet for 2024 viser at kommunane i snitt fekk dekt 90,9 prosent av
165 meirutgiftene gjennom integreringstilskotet, og endå mindre til norskopplæring og
166 samfunnskunnskap. Samtidig er tilskotet for 2026 ikkje indeksregulert, medan fleire
167 statleg fastsette ytingar aukar. Dette skyv risikoen over på kommunane og svekkjer både
168 integreringa og kommuneøkonomien.

169 Manglande fullfinansiering rammar både flyktningane og andre innbyggjarar, og gjer at
170 fleire kommunar vegrar seg for å ta imot nye flyktningar. Regjeringa har i statsbudsjettet
171 for 2026 avvikla tilskotet til utvida norskopplæring for flyktningar frå Ukraina og legg
172 større ansvar på frivillige organisasjonar. Tilstrekkeleg norskopplæring er avgjerande for
173 arbeid, utdanning og god integrering, og må vere eit statleg finansiert ansvar.

174 Vestland Arbeidarparti meiner derfor at staten må jobbe for full kostnadsdekning for
175 busetjing og integrering av flyktningar i kommunane, og at integreringstilskotet blir
176 basert på reelle, dokumenterte utgifter.

177 **Vestland Arbeidarparti vil:**

- 178 • Seie tydeleg nei til asylhandsaming i tredjeland.
- 179 • Følgje tilrådingane frå FN sin høgkommissær for kor mange kvoteflyktningar
180 Noreg bør ta imot; dette skal vege tungt og prioriterast.
- 181 • Retten til familieliv og tilgang til familiegjeforeining skal stå sterkt i Noreg.
182 Økonomi skal ikkje vere ei hindring for denne retten.
- 183 • Sikre raskare og meir føreseieleg saksbehandling, med særleg omsyn til barn i
184 saker om familiegjeforeining.
- 185 • Løfte familiegjeforeining som ei grunnleggjande menneskerett i
186 innvandringspolitikken.
- 187 • At behovet for bistand skal sjåast i samanheng med returprogram for personar frå
188 tidlegare konfliktområde, for å sikre tryggleik og sikkerheit ved tilbakevending.
- 189 • Stå opp for flyktningar og asylsøkeres økonomiske rettigheter, og sikre at også
190 disse også får ytelser til et verdig livsopphold.
- 191

192 U3 – Eit nytt bustadløft**193 Ivaretar heilt eller delvis forslag: 2, 76, 77, 92, 99, 111**

194

195 Ein trygg busituasjon er grunnlag for eit godt liv, og er ein berebjelke i velferda.

196 Sosialdemokratisk bustadpolitikk har gjennom tidene vore ein viktig faktor for at vi er eit

197 land med små forskjellar. Eit klart mål er at folk skal kunne eige sin eigen bustad.

198 Vestland Arbeidarparti vil at fleire skal kome seg inn på bustadmarknaden.

199 Bustadmarknaden i dag forsterkar ulikskap. Prisane har over tid auka langt raskare enn

200 inntektene, og stadig fleire vanlege folk slit med å kome inn på marknaden. Eit fleirtal av

201 førstegangskjøparar er avhengige av økonomisk hjelp frå foreldre. Det skaper nye

202 klasseskilje mellom dei som får hjelp, og dei som ikkje får det.

203 Vestland Arbeidarparti meiner bustaden skal vere ein trygg heim og ikkje eit

204 spekulasjonsobjekt. Staten må aktivt bidra til at folk kan bu trygt og rimeleg, i både by og

205 distrikt. For å oppnå dette må vi styrkje dei verkemidla som faktisk verkar.

206 Husbanken har eit særleg ansvar for å førebyggje at folk blir vanskelegstilte på

207 bustadmarknaden. Husbanken skal vere ein aktiv støttespelar for kommunar som vil

208 leggje til rette for rimelege bustader. Auka bruk av husbankfinansiering kan bidra til

209 fleire ikkje-kommersielle bustader og dempe presset i marknaden.

210 Husbanken sitt investeringstilskot er eit viktig verkemiddel for å byggje sjukeheimar og

211 omsorgsbustader. Tilskotet kan dekkje ein stor del av investeringskostnadene og gir

212 kommunane reelt handlingsrom. Vi vil sikre at ordninga blir brukt aktivt for å møte den

213 aldrande befolkninga sitt behov.

214 Samstundes meiner Vestland Arbeidarparti at investeringstilskotet bør opnast for

215 krisesenterbygg. Krisesenter er ein del av samfunnet sin akuttberedskap og krev

216 døgnbemanning, tryggleik og tilpassa lokale. Når slike bygg fell utanfor tilskotsordninga,

217 blir nødvendige investeringar utsette. Vi vil sikre likeverdige og trygge tilbod for

218 valdsutsette og barn i heile landet.

219 Noreg står midt i ei demografisk endring med fleire eldre og færre yrkesaktive. Mange

220 eldre bur i dag i store bustader som ikkje er tilpassa alderdommen, ofte langt frå

221 tenester og sosiale fellesskap. Samstundes aukar presset på kommunale helse- og

222 omsorgstenester.

223 Mellom 1600 og 2000 kvinner brukar krisesenter kvart år, og omlag 1500 born bur på

224 krisesenter årleg saman med ein av foreldra sine. Det er kommunane som har ansvar for

225 å ha krisesenter. Men i ein pressa kommuneøkonomi ser vi at hjelpa mange stader er

226 både er mangelfull, og til dels har uverdige forhold.

227 Eit nytt bustadløft må derfor òg vere eit eldreløft. Vi vil leggje til rette for bygging av

228 lettstelte og tilgjengelege bustader i nærmiljøa, slik at eldre kan bu heime lenger. Når

229 fleire får høve til å flytte til eigna bustader, kan einebustader og småbruk frigjerast for

230 barnefamiljar og yngre. Slik kan vi både styrkje livskvaliteten for eldre og betre tilgangen

231 på bustader for unge.

232 **Vestland Arbeidarparti vil:**

- 233
- 234
- 235
- 236
- 237
- 238
- 239
- 240
- 241
- 242
- 243
- 244
- 245
- 246
- Arbeide for bygging av universelt utforma og rimelege leilegheiter i distrikta, gjerne som klyngetun med nærleik til møteplassar og tenester, slik at eldre kan bu heime lenger.
 - Styrkje Husbanken si rolle som bustadsosial aktør for ungdom i etableringsfasen, eldre og andre med bustadsosiale behov, og sikre betre nasjonale finansieringsordningar for eldrebustader, omsorgsbustader og flyktningbustader.
 - Innføre statlege tilskot til bustadbyggjelag for å byggje fleire og rimelegare bustader for ungdom.
 - Endre regelverket slik at krisesenterbygg blir omfatta av Husbanken sitt investeringstilskot.
 - Opprette ei øyremerkt statleg finansieringsordning for krisesenter som sikrar likeverdige tilbod, kapasitet og tryggleik i heile landet.
 - At tilskotsordningane i Husbanken KPI-justerast årleg.

247 **U4 – Demokrati og beredskap**

248 **Ivaretar heilt eller delvis forslag:** 85, 86, 87, 88, 89, 90, 93, 95, 108, 113, 196, 197, 204,
249 205, 210, 223

250

251 **Forsvaret og Heimevernet**

252 Å sikre Noreg si tryggleik og fridom er den viktigaste oppgåva vår. Tryggleik er
253 fundamentet alle andre samfunnsoppgåver kviler på. I ei farlegare og meir uforutsigbar
254 verd vil Arbeidarpartiet styrkje Noreg si forsvarsevne grunnleggjande. Eit sterkt forsvar
255 skal vareta Noreg si tryggleik, handlefridom, interessene våre og verdiane våre.

256 Det tryggingspolitiske biletet har endra seg raskt og dramatisk. Dette stiller nye krav til
257 Noreg sin beredskap og forsvarsevne. Både militær og sivil motstandskraft er avgjerande
258 i krisesituasjonar. Ei styrking av beredskapen vil gjere samfunnet betre rusta til å
259 handtere kriser.

260 Forsvarsvilje i folket er ein viktig del av nasjonal tryggleik. Dagens allmenne verneplikt
261 blir ikkje utnytta fullt ut. I dag blir berre om lag 9 000 av 60 000 i kvart årskull kalla inn til
262 førstegongsteneste. Mange av dei som blir kalla inn, fullfører heller ikkje tenesta. Fleire
263 bør derfor kallast inn for å styrkje forsvarsevna i tråd med måla i langtidsplanen for
264 Forsvaret.

265 Eit samrøystes Storting vedtok i 2024 ein omfattande langtidsplan for opprusting av det
266 norske Forsvaret. Langtidsplanen for Forsvaret er tidenes løft av norsk forsvarsevne, og
267 er eit løfte til det norske folket om å vareta vår felles tryggleik for framtida. I
268 partiprogrammet skriv vi at Arbeidarpartiet er garantisten for at forsvarsløftet blir
269 gjennomført. For Vestland Arbeidarparti er det viktig at denne garantien blir følgd opp,
270 og vi er svært stolte av at regjeringa er godt i gang med gjennomføringa. Lager blir fylte,
271 det blir bemanna opp i forsvarsstrukturane, og det blir bygd infrastruktur, anlegg og
272 bustader. Vi styrkjer den avskrekkande evna vår gjennom innkjøp av stridsavgjerande
273 ammunisjon, som langtrekkjande eldkraft, og vi inngår tettare og meir forpliktande
274 partnerskap med allierte. Det norske Forsvaret er betydeleg sterkare enn for to år sidan.

275 Samstundes er det viktig at vi er ærlege om at langtidsplanen for Forsvaret står overfor
276 fleire utfordringar. For det første har ekstraordinær prisvekst i forsvarssektoren, saman
277 med auka behov for operativ verksemd, gjort at dagens økonomiske ramme ikkje er
278 tilstrekkeleg for å gjennomføre planen. Samtidig må langtidsplanen og Forsvaret
279 tilpassast ei forverra tryggingspolitisk situasjon. Det er behov for at vi raskare styrkjer
280 beredskap og uthald – endå raskare enn langtidsplanen la til grunn. Vidare må planen
281 tilpassast nye forventningar frå NATO og regjeringa sin tryggingspolitiske
282 garderingsstrategi. Sist, men ikkje minst, må realisering av planen sine satsingar og tiltak
283 vurderast i lys av ei rivande teknologisk utvikling. Med dette bakteppet meiner Vestland
284 Arbeidarparti at det er viktig å få gjennomført ei rebalansering av langtidsplanen for
285 Forsvaret, slik at vi også framover kan vere garantisten for at forsvarsløftet blir
286 gjennomført. Spørsmålet om rebalansering er eit spørsmål om forsvarsevna vår, og
287 Vestland Arbeidarparti meiner det er ein eigenverdi at eit samrøystes Storting også stiller
288 seg bak rebalanseringa.

For Vestlandet har styrkinga av Sjøforsvaret vore heilt avgjerande for forsvarsevna vår. I denne samanhengen viser vi til kor viktig det er at Haakonsvern blir verande hovudbasen, at det er inngått avtalar om kjøp av ubåtar og fregattar, og at det blir investert store midlar i bygg både på Haakonsvern og ved Sjøkrigsskulen. For Vestland Arbeidarparti er det viktig at vedtaka i langtidsplanen om at Sjøforsvaret skal få minimum fem nye fregattar med antiubåt-helikopter, ein standardisert fartøysklasse med inntil ti store og atten mindre fartøy, og dei seks ubåtkjøpa med levering i 2029, blir følgde opp.

I styrkinga av Noreg si forsvarsevne er også Heimevernet heilt avgjerande. Heimevernet må framover styrkjast med både utstyr og meir treningstid for soldatar og avdelingar i Heimevernet. For Vestland Arbeidarparti er luftvern viktig, og vi meiner det er synd at Noreg sin nest største by, med Nordens viktigaste marinebase, samt energiinfrastrukturen på Sture, Kollsnes, Mongstad og Kårstø, ikkje er prioritert med luftvern i langtidsplanen for Forsvaret. Vestland Arbeidarparti viser til at Heimevernet i Troms og Finnmark skal få tilført lett, berbart luftvern med god effekt mot dronar. Vestland Arbeidarparti meiner at også Vestlandet må få slike kapasitetar.

Europa og Noreg sine langsiktige investeringar i Forsvaret har store ringverknader. Som ein del av oppfølginga av ny langtidsplan for forsvarssektoren skal Forsvaret utnytte handlingsrommet lovverk og regelverk opnar for, slik at Forsvaret i større grad nyttar lokale og regionale leverandørar. Med lokale og regionale leverandørar meiner ein hovudsakleg aktørar som bidreg til beredskap og tryggleik gjennom velfungerande lokalsamfunn og lokal og regional næringsutvikling. Vestland Arbeidarparti veit at det ikkje er mogleg å peike på einskildbedrifter på Vestlandet, men meiner det er rett og viktig at regjeringa til dømes gjennom gjenkjøpsavtalar held fram med å styrkje norsk industri og næringsliv.

Vestland Arbeidarparti vil:

- Følgje opp, og rebalansere, langtidsplanen for Forsvaret.
- Styrkje den allmenne verneplikta, slik at fleire blir kalla inn.
- Styrkje Sivilforsvaret si evne til å vareta sivilbefolkninga sitt behov for vern ved å auke rekrutteringa frå vernepliktige i Forsvaret.
- Auke midlane til Heimevernet. Heimevernet på Vestlandet må mellom anna utrustast med korthaldsluftvern, mottiltak mot dronar og eigne dronekapasitetar.
- Alle som gjer verneplikt i Heimevernet, anten som soldat eller befal, bør sikrast ei betre økonomisk permisjonsordning der arbeidsgivar nektar å betale løna.
- Arbeide for at Vestlandet får langtrekkjande luftvern, til dømes NASAMS.
- Arbeide for at vedlikehold og videreutvikling av Forsvarets fartøy lokaliseres til Vestland. Dette bør skje med utgangspunkt i regionens strategiske beliggenhet, sterke fagmiljøer og eksisterende industri og infrastruktur.

DISSENS – Pliktår

Redaksjonskomiteens fleirtal (Benjamin, Roy, Ulvar, Camilla, Øyvind, June) ønskjer ikkje å ta inn underkapittel om pliktår.

Redaksjonskomiteens mindretal (Frida, Henriette, Fauzia) ønskjer å vedta følgjande:

331 Pliktår for fellesskapet

332 Noreg er avhengig av eit sterkt fellesskap, høg tillit og at fleire bidreg. Samtidig står
333 mange unge utanfor arbeid, utdanning eller meningsfulle fellesskap etter vidaregåande.
334 Dagens system gir ikkje alle ei reell moglegheit til å finne sin plass – og samfunnet går
335 glipp av verdifull arbeidskraft og engasjement.

336 Eit pliktår for fellesskapet kan gi unge ein felles inngang til vaksenlivet, styrkje
337 solidariteten og sikre at fleire får arbeidserfaring, kompetanse og tilhøyrslø. Eit slikt år
338 kan brukast i helse- og omsorgstenester, skule og barnehage, beredskap, miljø- og
339 klimaarbeid eller frivillig sektor. Pliktåret skal vere løna, inkluderande og gi rett til vidare
340 utdanning eller arbeid.

341 Dette handlar ikkje om tvang for tvangen si skuld, men om rettferdig fordeling av ansvar
342 og moglegheiter. Når alle bidreg etter evne, blir både enkeltmennesket og samfunnet
343 styrkt. Eit pliktår kan også redusere klasseskilje, gi praktisk erfaring som ikkje alle får med
344 seg heimanfrå, og byggje respekt på tvers av bakgrunn.

345 Vestland Arbeidarparti vil:

- 346 • Jobbe for å innføre eit løna pliktår for unge etter vidaregåande opplæring som eit
347 alternativ for dei som ikkje blir kalla inn i førstegongstenesta.
- 348 • Styrkje den allmenne verneplikta, og ta inn fleire i førstegongstenesta.
- 349 • Sikre at pliktåret er reelt inkluderande, med tilpassingar for helse,
350 funksjonsnedsetjingar og omsorgsansvar.
- 351 • Kravje at pliktåret gir formell kompetanse, attest og utteljing i vidare utdanning
352 eller arbeidsliv.
- 353 • Sørge for at pliktåret styrkjer velferd, beredskap og klimaarbeid, utan å erstatte
354 faste stillingar.
- 355 • Løfte debatten om pliktår i Arbeidarpartiet.

358 Digital infrastruktur og kunstig intelligens

359 Digital infrastruktur blir stadig viktigare. Kvart år blir fleire arbeidsoppgåver digitaliserte,
360 og sensitive persondata blir lagra i skyløysingar som i stor grad er eigde av utanlandske
361 private selskap. Nokre få tastetrykk i utlandet kan stanse arbeid i Noreg eller føre til
362 datalekkasjar. Vestland Arbeidarparti meiner Noreg må redusere avhengigheita av
363 utanlandske teknologiselskap og, åleine eller med likesinna allierte, utvikle eigne
364 alternativ for skylagring og kritisk digital infrastruktur.

365
366 Meir av samhandlinga mellom menneske skjer digitalt, i rom som er privatiserte og for
367 svakt regulerte. Innhaldet vi blir utsette for blir styrt av lite gjennomsluktige algoritmar og
368 kan påverkas av rike og utanlandske aktørar. Difor må vi skape eit meir regulert, ope og
369 helsefremjande digitalt liv. Feilinformasjon, propaganda og påverknadskampanjar har
370 auka, og algoritmar som premierer engasjement kan drive splitting og gjere det
371 vanskelegare å skilje sant frå usant.

372
373 For demokratiet treng vi ei offentleg samtale som byggjer på truverdig informasjon. Då
374 er redaktørstyrte medium avgjerande. Vi må styrkje den økonomiske uavhengigheita

deira, slik at dei ikkje blir pressa til klikkjag og kan levere balanserte og faktabaserte reportasjar.

Den digitale revolusjonen med kunstig intelligens kan gi meir effektivt offentleg tenestetilbod og forvaltning, men må takast i bruk med varsemd. Nye løysingar må ikkje innførast ukritisk dersom dei aukar sårbarheit eller risikoen for at sensitiv informasjon kjem på avvegar.

Samtidig har globale teknologigigantar som Google, Meta, Amazon og TikTok fått stor økonomisk og politisk makt etter år med lite regulering. Dei påverkar informasjonsflyt, debatt og arbeidsliv, samlar inn store mengder persondata og kan bidra til polarisering og desinformasjon utan tilstrekkeleg demokratisk kontroll. Demokratiet blir sårbart når private selskap set spelereglane åleine. Noreg må difor ta ei aktiv rolle, saman med EU og andre, for strengare regulering som sikrar personvern, openheit, ytringsfridom, rettferdige vilkår og konkurranse, og som motverkar skatteunndraging og monopol.

Vestland Arbeidarparti vil:

- Satse på digitalisering av kommunale NAV-tenester og oppdatere verne-, retts- og arbeidslivslovgiving (inkl. arbeidsmiljølova) med digitale formkrav.
- Sikre at ny teknologi ikkje skaper hinder, løfte digital kompetanse for digitalt svake grupper, og sikre medverknad/medbestemming for arbeidstakarar i digitaliseringsprosessar.
- Auke digitalisering og samhandling i A-krimssamarbeidet mellom Arbeidstilsynet, Skatteetaten og NAV.
- Arbeide for internasjonal regulering, sterkare personvern, meir openheit i algoritmar og vern mot desinformasjon, samt innføre DSA og DMA fullt ut i norsk rett via EØS.
- Ta initiativ til internasjonal KI-avtale med etiske krav, forbod mot autonome våpen utan menneskeleg kontroll, etablering av kontrollorgan, statlege forpliktingar og støtte til opplæring og forskning.
- Utvikle og byggje eigen digital infrastruktur og løysingar (i samråd med allierte) for å redusere avhengigheit av utanlandske og privateigde system.
- Auke den økonomiske støtta til redaktørstyrte medium.

410 **U5 – Energi og natur**

411 **Ivaretar heilt eller delvis forslag:** 21, 59, 97, 167, 215

412

413 **Forslag som vert foreslått oversendt til kraftutvalet:** 23, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 34,
414 35, 36, 37, 38, 40, 41, 42, 133

415

416 **Naturforvaltning, berekraft og lokalt sjølvstyre i Vestland**

417 FNs miljøprogram (UNEP) og naturpanelet IPBES slår fast at naturkrisa er like alvorleg
418 som klimakrisa – og at dei to heng tett saman og forsterkar kvarandre. Naturkrisa
419 handlar om at vi menneske øydelegg naturmangfald, økosystem og artar i stort tempo.
420 Sidan 1970 har dyrebestandar i snitt blitt reduserte med 73 %, og éin million artar står i
421 fare for å forsvinne. Dei viktigaste årsakene er nedbygging av natur, overforbruk av
422 naturressursar, klimaendringar, forureining og framande artar. Dette trugar naturgodane
423 vi er heilt avhengige av. Framover må vi som samfunn ta betre vare på naturen enn vi har
424 gjort til no.

425

426 **Sognefjorden**

427 Sognefjorden er den lengste og djupaste fjorden i Noreg. Han er heilt sentral for fylket
428 vårt – som ferdselsåre, transportveg for varer og som ein viktig del av mattryggleiken i
429 regionen og landet. Fjorden er også ein stor turistattraksjon, og eit unikt naturområde
430 med sårbare økosystem som tareskog, ålegrasenger og gytefelt for fisk som torsk og sei.

431 Fjorden er ein del av identiteten vår. Vi må ta vare på fjorden i møte med naturkrisa.
432 Difor er Vestland Arbeidarparti i utgangspunktet positive til alle forslag som har som mål
433 å ta vare på den unike Sognefjorden.

434 Samstundes meiner Vestland Arbeidarparti at fjorden må kunne brukast. Det er viktig at
435 fjorden framleis kan nyttast som ressurs, også til næringsaktivitet.

436 Vi kan difor ikkje støtte eit marint vern som stengjer for nødvendig samfunnsutvikling,
437 slik vi fryktar at den noverande verneplanen kan gjere.

438 Den verneplanen som no er sendt på høyring, gjer ikkje ei reell avveging mellom
439 samfunnsutvikling, busetnad og verdiskaping i ti distriktskommunar langs fjorden, og
440 planen er uklar når det gjeld verknadene av vern.

441 Vestland Arbeidarparti fryktar også at eit vern vil hindre ei positiv utvikling basert på dei
442 naturgevrne føremonene våre, og heller føre til økonomiske og sosiale utfordringar i
443 kommunane langs fjorden. Eit «osteklokkevern» vil skape meir kompliserte prosessar,
444 lengre og tyngre sakshandsaming, og eit strengare lovverk knytt til kva utvikling
445 kommunane skal få lov til å ha langs fjorden.

446 **Vestland Arbeidarparti vil:**

- 447
- Arbeide for å stogge prosessen med marint vern av Sognefjorden.

- Vidare arbeid for å ta vare på fjorden må skje i eit tett og forpliktande samspel mellom stat, fylke, kommunar, direktorat og tilsyn, i samspel med innbyggjarane langs fjorden.

DISSENS – MYR

Redaksjonskomiteens fleirtal (Benjamin, Henriette, Frida, Fauzia, Øyvind, June) ønskjer å ta inn følgande:

Myr som klimaforkjempar

Å ta vare på myr er heilt sentralt i kampen mot klimaendringane, ettersom myr både fungerer som eit naturleg karbonlager og som ein «svamp» i landskapet. Sjølv om myr dekkjer lite av jordoverflata, lagrar torvmyrer rundt ein tredel av verdas karbonlager i jorda. Å forby nedbygging av myr handlar derfor både om å hindre utslepp, sikre framtidig karbonlagring og ta vare på meir enn 600 raudlista artar som er knytte til myr. I tillegg bidreg myr til klimatilpassing ved å dempe flaum og bremse spreining av skogbrannar. For Vestland Arbeidarparti er det derfor viktig å stanse nedbygginga av myra vår.

Vestland Arbeidarparti forstår uroa for at forslaget om at forbodet mot nedbygging av myr også skal gjelde allereie vedtekne planar, vil gi uvisse, og er samde i at planvask av gamle planar kan bli ressurskrevjande for fleire kommunar. For Vestland Arbeidarparti må likevel desse omsyna vegast opp mot at mange av dei ubebygde myrområda allereie er regulerte, og at det med dagens utbyggingstakt kan byggjast ned myr i over 100 år til dersom forbodet ikkje skal gjelde desse områda. Å ikkje ta med desse områda vil dermed gi endå større uvisse enn sjølve forslaget, ettersom klima- og naturkrisa òg fører med seg uvisse for framtida. Vestland Arbeidarparti støttar dermed at eit nasjonalt forbod mot nedbygging av myr også skal gjelde for allereie vedtekne planar.

Vestland Arbeidarparti meiner at forbodet bør kunne setjast til side gjennom vedtak av reguleringsplan, dersom ei klar interesseovervekt tilseier at andre viktige samfunnsomsyn bør gå føre forbodet om nedbygging av myr.

Vestland Arbeidarparti vil:

- Ha eit nasjonalt forbod mot nedbygging av myr.
- At forbodet også skal gjelde for allereie regulerte område.

Redaksjonskomiteens mindretal (Ulvar, Camilla, Roy) ønskjer å ta inn følgande:

Nei til generelt byggeforbod på myr.

Eit generelt byggeforbod på myr vil ha dramatiske konsekvensar for alle vestlandskommunar, då dette automatisk vil frårøve kommunane moglegheita for vidareutvikling. På Vestlandet er myrene ofte grunne, dei er spreidd over store områder, ofte som små, lokale myrområde, og eit slikt forbod vil effektivt sette ein stoppar for vidare utvikling.

488 Vestland Arbeidarparti vil:

- 489 • Seie nei til eit generelt byggeforbod på myr

490

491

492 **Ivaretaking av villreinen**

493 Opphavleg fanst det villrein i heile landet, men mykje har endra seg dei siste hundre åra.
494 I dag er det om lag 20 000 villrein att i Noreg.

495 Utbygging og menneskeleg aktivitet har ført til ei oppstykking av areala villreinen kan
496 bruke. Villreinen, som tidlegare kunne flytte seg ganske fritt innanfor fire store
497 samanhengande fjellområde, bruker i dag 24 meir eller mindre skilde område. Presset på
498 leveområda har auka gjennom heile 1900-talet og held fram. Sjukdom og klimaendringar
499 er også ein del av utfordringsbiletet i dag.

500 På bakgrunn av dette har regjeringa lagt fram tiltaksplanar for fleire av dei nasjonale
501 villreinområda, mellom anna for villreinområdet på Hardangervidda. Tiltaksplanen legg
502 opp til omfattande tiltak som krev samarbeid på tvers av sektorar. Fleire av tiltaka i
503 planen krev involvering frå ulike departement, mellom anna Klima- og
504 miljødepartementet, Samferdselsdepartementet, Energidepartementet og Kommunal- og
505 distriktsdepartementet. Vestland Arbeidarparti meiner det er heilt avgjerande at
506 koordineringa mellom departementa er god og blir følgd opp.

507 **Vestland Arbeidarparti vil:**

- 508 • Ha fortgang i oppfølginga av dei framlagde tiltaksplanane for fleire av dei
509 nasjonale villreinområda.
510 • Oppmode regjeringa til å sikre tverrsektorielt samarbeid for ein koordinert innsats
511 for å betre tilstanden for villrein. Klima og miljødepartementet bør ha ansvar for
512 koordineringa.
513 • At ansvaret for å ta vare på dei nasjonale villreinområda må følgjast opp med
514 tilstrekkeleg statleg finansiering til kommunar som gjennomfører nødvendige
515 tiltak for å ta vare på villreinen.

516

517 **Villaksen – eit nasjonalt ansvar**

518 Villaksen er i dag under sterkt press. Eksempelvis så var Vosso tidlegare ei av dei beste
519 lakseelvane på Vestlandet, men har no vore stengt for fiske i 30 år. Utfordringane er
520 samansette, og knytt til bl.a. klimaendringar, lakselus og påverknad frå
521 oppdrettsnæringa, inngrep i vassdrag og sjukdom.

522 Situasjonen er alvorleg, og villaksen er oppført på raudlista (2021) som nær truga (NT).
523 Det finst mange ulike tiltak som fungerer, og som må takast i bruk der dei er
524 føremålstenlege. Havbruksmeldinga (Meld. St. 24 (2024–2025)), peikar på mange gode
525 tiltak som kan og bør iverksetjast.

526 Villaksen er ein god indikator på om vi klarar å beskytta sårbare dyr, slik FN sitt
527 berekraftsmål om livet i havet legg til grunn.

528 Vestland Arbeidarparti vil:

- 529 • Intensivera arbeidet med å berga villaksen gjennom kunnskapsbaserte tiltak som
530 vert iverksett no, samt ta i bruk alle føremålstenlege verkemiddel lokalt, regionalt
531 og nasjonalt for å styrkja villaksbestandane.
- 532 • Sikra at kraftutbygging og andre inngrep i vassdrag og kystsonar vert planlagde og
533 gjennomførte med vurdering av konsekvensane for villaks og sjøaure, og at
534 naudsynte tiltak vert sette i verk for å redusera negativ påverknad.
- 535 • Sjå arbeidet med villaksen i samanheng med Noreg sine forpliktingar til FN sine
536 berekraftsmål

537

538 Havbruksnæringa

539 Norsk havbruksnæring er ei viktig næring, både for Vestland og for Noreg. Næringa
540 skaper verdiskaping og aktivitet langs kysten, og er i dag vår nest største eksportnæring. I
541 tillegg er næringa eit viktig bidrag til norsk mattryggleik.

542 Med veksten har det òg kome utfordringar, særleg knytte til miljø og fiskevelferd. For
543 Vestland Arbeidarparti er det viktig at desse utfordringane blir løyste raskt, samstundes
544 som vi legg til rette for størst mogleg samla verdiskaping frå akvakulturnæringa innanfor
545 berekraftige rammer. I dette arbeidet har det vore viktig at regjeringa la fram
546 Havbruksmeldinga, der vi tek ansvar på vegner av kystsamfunna våre og dei framtidige
547 generasjonane våre.

548 Vestland Arbeidarparti meiner det bør vere eit mål at Noreg blir verdas reinaste
549 fiskeproduksjon, samstundes som vi har god fiskehelse for å sikre at vi også i framtida
550 har ei sterk havbruksnæring.

551 Vestland Arbeidarparti vil:

- 552 • Arbeide for størst mogleg samla verdiskaping frå akvakulturnæringa innanfor
553 berekraftige rammer, mellom anna med fokus på reinare fjordar, betre fiskehelse
554 og lågare lusepress.
- 555 • Lage eit system som stimulerer til ei havbruksnæring som premierer selskapa som
556 klarer å drive berekraftig, og som særleg tek omsyn til miljøet og fiskevelferda.

557

558

559 Energiomstillingsutval

560 Noreg og Vestland står midt i ei energiomstilling der vi både skal kutte utslepp og sikre
561 arbeidsplassar og industri. Behovet for kraft aukar raskt, samstundes som utbygging av
562 ny kraft og nett tek tid og skaper nye interessekonfliktar. I ei meir uroleg verd, der
563 Europa har stort behov for stabil energi, må Noreg òg ta ansvar som energinasjon.
564 Utfordringa er difor å føre ein sosialdemokratisk energipolitikk som både kuttar utslepp,
565 sikrar rimeleg kraft til folk og industri og bidreg til energitryggleik i Europa.

566 Parallelt med arbeidet til Omstillingskommisjonen har partiet sentralt sett ned eit
567 partiinternt energiomstillingsutval. Dette utvalet skal gå gjennom partiet sin politikk og
568 vurdere kva løysingar Arbeidarpartiet bør løfte i den omstillinga landet no står overfor.
569 Sentralt i dette arbeidet står spørsmål knytte til kraft og energi, noko som er særleg

570 aktuelt for regionen vår, Vestland. Det er difor viktig at Vestland Arbeidarparti set
571 tydelege spor i dette arbeidet.

572 Styret har vedteke å opprette eit eige energiomstillingsutval for Vestland. Utvalet bør
573 leggje fram eit fråsegn til handsaming på representantskapsmøte i fylkespartiet i løpet av
574 2026.

575 Utvalet må ha eit breitt mandat for å vurdere korleis vi kan sikre tilstrekkeleg kraft både i
576 by og distrikt på ein berekraftig måte. Med bakgrunn i dei innkomne forslaga til dette
577 årsmøtet vil årsmøte særleg be utvalet om å vurdere følgjande punkt i arbeidet sitt:

- 578 • Behovet for ei utgreiing om bruk av små modulære kjernekraftverk (SMR), med
579 den føresetnaden at fellesskapen skal vere sikra sterk styring og eigarskap ved ei
580 eventuell utbygging av kjernekraft.
- 581 • Om urørte naturområde bør skjer mast mot vindkraftutbygging.
- 582 • Om fleire område skal opnast for havvind.
- 583 • Om det bør etablerast nye kriterium for krafttilgang, og om ja, korleis slike
584 kriterium bør utformast.
- 585 • At dei lokale nettselskapa får behalde all nettleige, inkludert frå regionalnettet,
586 som kraftprodusentar betaler.
- 587 • Behovet for ei utjamningsordning for meir lik nettleige for industri og hushald i
588 heile landet.
- 589 • Om reglane for bruk av sjøkabel/jordkabel i transmisjonsnettet bør reviderast.
- 590 • Behovet for ytterlegare elektrifisering av sokkelen.
- 591 • Korleis ein kan styrkje nett- og overføringskapasiteten i bergensregionen,
592 samstundes som lokale omsyn blir tekne vare på best mogleg måte.

593

594 **Vestland Arbeidarparti vil:**

- 595 • At det varsla energiomstillingsutvalet får oversendt årsmøteforslaga som handlar
596 om energiomstilling: 23, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 40, 41, 42,
597 133.
- 598 • At utvalet legg fram framlegget sitt til fråsegn på eit representantskapsmøte i
599 løpet av 2026.

600

601

U6 – Helsefråsegn**Ivaretar heilt eller delvis forslag:** 56, 61, 62, 63, 64, 66, 67, 68, 69, 216

Offentlege tenester er ein grunnpilar i velferdsstaten og skal gi trygge og likeverdige tilbod til alle. For å sikre god pasienttryggleik, beredskap og gode arbeidsforhold vil Vestland Arbeidarparti framleis avgrense bruken av anbod og kommersielle løysingar og sørge for at pengane til fellesskapen går til betre tenester – ikkje til profitt.

Sjukehusa må vere desentraliserte og rusta til å møte nye beredskapsutfordringar, og investeringar må ikkje føre til kutt i pasienttilbodet. Vestland Arbeidarparti vil også styrkje den psykiske helsehjelpa for barn og unge gjennom spesialiserte tilbod, fleire oppsøkjande team og mindre bruk av politi i helserelaterte situasjonar. Målet er ei rettferdig og framtidsretta helseteneste for heile befolkninga.

Offentlege helsetenester framleis i eigen regi

Offentlege tenester er ein berebjelke i velferdsstaten og skal sikre trygge, likeverdige og gode tilbod til heile befolkninga. Dei siste åra har auka bruk av utkontraktering og kommersielle løysingar, også innan sentrale støttetenester i helse- og omsorgssektoren, skapt uro blant tilsette og svekt kvaliteten.

Støttetenester som reinhald, vaskeri, kjøken, transport og drift er ein integrert del av heilskapen og har direkte betydning for pasienttryggleik, smittevern og arbeidsmiljø. Når desse blir drivne i offentleg eigen regi, blir samarbeidet styrkt, og det gir meir stabilitet og kvalitet.

Erfaring viser at konkurranseutsetjing ofte gir meir uføreseielege arbeidsforhold, dårlegare pensjonsvilkår og meir deltid og mellombelse ordningar. Dette fører til stor gjennomstrøyming og tap av kompetanse, noko som rammar tenestene og brukarane.

Vestland Arbeidarparti meiner at offentleg drift gir betre styring, openheit og langtidsperspektiv. Fellesskapsmidlane bør brukast til å utvikle tenestene og ikkje til profitt. Kortsiktige innsparingstiltak må ikkje gå ut over kvalitet, arbeidsvilkår og samfunnsansvar.

Vestland Arbeidarparti vil:

- At offentlege helse- og omsorgstenester, inkludert viktige støttefunksjonar, som hovudregel skal drivast og førast vidare i offentleg eigen regi og ikkje konkurranseutsetjast.
- At vidare utkontraktering og privatisering av offentleg finansierte helsetenester blir avgrensa, og at tenester som er sette ut, blir vurderte tilbakeførte til offentleg drift.
- At tilsette i offentlege helsetenester blir sikra trygge og føreseielege arbeidsforhold, med heile og faste stillingar og offentleg tenestepensjon.

Sjukehuset, nærleiken og beredskapen til fellesskapen

642 Noreg og verda står overfor alvorlege trygging utfordringar – truleg dei største sidan den
643 andre verdskrigen. I tillegg skaper klimaendringar nye utfordringar med meir ekstremvær.
644 Regjeringa har derfor bestemt at 2026 skal vere eit totalberedskapsår for å løfte den
645 nasjonale beredskapen og totalforsvaret.

646 Lokalsjukehus er ein viktig del av den næraste beredskapen. Dette gjeld uavhengig av om
647 det handlar om krig, naturkatastrofar eller ulukker. Vi treng sjukehus som er utstyrte og
648 bemanna til å handtere ulike skadar og medisinske hendingar. Sjukehusstrukturen må
649 vere desentralisert og sikre beredskap, og samstundes gi alle innbyggjarar forsvarleg,
650 trygg og omsorgsfull behandling.

651 Fellesskapen sine sjukehus skal yte gode og likeverdige spesialisthelsetenester til alle
652 som treng det, når dei treng det. Vestland Arbeidarparti vil arbeide for ein desentralisert
653 sjukehusstruktur som sikrar beredskap og gir innbyggjarane forsvarleg, trygg og
654 omsorgsfull behandling. Dette er også avgjerande for å halde oppe spreidd busetnad,
655 gode velferdstenester og eit sterkt og framtidsretta næringsliv i heile landet.

656 Helseføretaka står i store økonomiske utfordringar, og fleire må redusere drift og
657 tenestetilbod for å kome i balanse. Dette er særleg aktuelt i Helse Førde, der sentrale
658 helsetenester ved sjukehusa på Nordfjordeid og i Lærdal kan bli reduserte eller lagde
659 ned. Det vil få store konsekvensar for pasientar, tilsette, lokalsamfunn og næringsliv.

660 Når helseføretaka må finansiere både drift og investeringar innanfor same ramme, fører
661 det til kutt i tenester. Dette er ein konsekvens av føretaksmodellen. Staten må ta eit
662 nasjonalt ansvar for investeringar i bygg og infrastruktur – det kan ikkje vere slik at ein
663 må kutte i tilbodet for å byggje nytt eller rehabilitere.

664 Regjeringa har sett ned Helsereformutvalet som skal vurdere framtidig organisering,
665 styring og finansiering av helse- og omsorgstenestene, mellom anna dagens
666 helseføretaksmodell.

667 **Vestland Arbeidarparti vil:**

- 668 • At Helsereformutvalet må sjå på styringsmodellen, samhandlinga mellom
669 kommunane og spesialisthelsetenesta og vurdere kva som er den beste
670 organiseringa av tenestene.

671

672 **Psykisk helse**

673 Barn og unge med eteforstyrningar manglar i dag eit reelt, spesialisert behandlingstilbod.
674 Dei blir plasserte i dei same behandlingsskøane og på dei same avdelingane som vaksne,
675 utan tilstrekkeleg alderstilpassa kompetanse. Dette fører til forverring av sjukdom, auka
676 bruk av akuttinnleggingar og i enkelte tilfelle unødvendig involvering av politi i
677 helserelaterte situasjonar.

678 Barn og unge er ikkje små vaksne. Dei treng eigne, spesialiserte tilbod med høg
679 kompetanse på utviklingspsykologi, familiearbeid og samansette hjelpebehov. Tidleg og
680 rett innsats reduserer risikoen for langvarig sjukdom og alvorlege kriser.

681 Erfaringane frå FACT Ung-team (oppsøkande team for unge som har samansette
682 hjelpebehov. Oppfølginga skjer der ungdommen bur eller oppheld seg, og på
683 ungdommen sine premissar) viser at tverrfaglege, ambulante og oppsøkjande team gir

684 betre og meir heilskapleg oppfølging. Når hjelpa blir gitt der ungdommen bur eller
685 oppheld seg, blir akutte situasjonar førebygde, og behovet for tvang og politi blir
686 redusert. Samtidig svekkjer nedbygginga av ideelle behandlingstilbod både kapasitet og
687 fagkompetanse i tenestene.

688 Skal vi sikre eit forsvarleg tilbod, må lågterskeltilbod, spesialisering og tverrfaglegheit
689 styrkjast.

690 **Vestland Arbeidarparti vil:**

- 691 • Arbeide for etablering av eigne, spesialiserte behandlingstilbod for barn og unge
692 med eteforstyrningar.
- 693 • Etablere fleire tverrfaglege, ambulante team etter modell av FACT Ung, og sikre at
694 desse inngår som ein integrert del av behandlingstilbodet.
- 695 • Styrkje og føre vidare ideelle aktørar med dokumentert kompetanse på
696 eteforstyrningar hos barn og unge.
- 697 • Redusere unødvendig bruk av politi i helserelaterte situasjonar gjennom betre
698 tilgjengelege og helsefagleg forankra løysingar.

700 **Vidareføring og styrking av satsinga på kvinnehelse**

701 Vestland Arbeidarparti forventar at regjeringa held fram med satsinga på kvinnehelse, og
702 at denne satsinga blir styrkt i åra framover. Det er framleis behov for meir kunnskap,
703 betre oppfølging og fleire målretta tiltak på dette området. Styrkt kvinnehelse er ein
704 føresetnad for eit berekraftig og likestilt samfunn. Kvinnehelse er folkehelse, og statusen
705 på kvinnehelse må hevast. Ikkje berre er det bra for den einskilde, men det er også god
706 samfunnsøkonomi.

707 Det er viktig at nødvendig hormonbehandling og beinstyrkjande behandling blir inkludert
708 i blåreseptordninga, slik at fleire kvinner får tilgang til behandling utan høge kostnader.

709 Regjeringa må også styrkje arbeidet med å redusere kjønnsforskjellar i helsetenestene.
710 Kvinner sine helseutfordringar har lenge fått for lite merksemd innan forskning,
711 diagnostisering og behandling. Dette må det gjerast noko med. Eit meir likeverdig
712 helsetilbod krev meir forskning på kvinnehelse, betre kunnskap i helsetenestene og
713 konkrete tiltak som sikrar at kvinner og menn får like god behandling og oppfølging.

714 **Vestland Arbeidarparti vil:**

- 715 • At regjeringa held fram med og styrkjer satsinga på kvinnehelse.
- 716 • Øyremerkje fleire midlar til forskning på kvinnehelse.
- 717 • At regjeringa si kvinnehelsestrategi blir gjennomført så raskt som mogleg.
- 718 • Styrkje arbeidet med å redusere kjønnsforskjellar i helsevesenet.
- 719 • At nødvendig hormonbehandling og beinstyrkjande behandling blir del av
720 blåreseptordninga.

721

722 U7 – Idrett og frivilligheit**723 Ivaretar heilt eller delvis forslag:** 102, 103, 104, 105, 107, 112

724

725 Bygg fleire anlegg, og få fleire med på laget

726 Noko av det vakraste med Noreg er den sterke frivilligkulturen over heile landet. Norske
727 kultur- og idrettstilbod blir borne på skuldrene av tusenvis av frivillige eldsjeler. Eldsjeler
728 i alle aldrar bruker av eiga fritid for å skape fellesskapsarenaer der unge møtest på tvers
729 av bakgrunn, på same lag. Den organiserte idretten skaper møteplassar, utvikling og god
730 folkehelse. For mange unge er fotballen eller turnklubben der dei for første gong
731 opplever meistring og tilhøyrslø. Ei sterk frivilligheit er nøkkelen til å byggje gode
732 lokalsamfunn i heile Noreg, og fyller ei rolle verken marknaden eller det offentlege kan
733 fylle.

734 Idretten er ein av dei viktigaste arenaene for å førebyggje utanforskap. Då må staten
735 bidra til å byggje ned barrierar for deltaking. Det offentlege si viktigaste oppgåve er å
736 sikre idretten gode rammer. Spelemidlane som blir fordelte frå overskotet til Norsk
737 Tipping, er berebelken for finansiering av idretten. Denne ordninga tener frivillig-Noreg
738 godt.

739 Samstundes står idretten overfor fleire utfordringar. Stadig fleire familiar har ikkje råd til
740 å betale for at barna kan delta. Sponsorinntektene i idretten har gått ned dei siste åra, og
741 idretten melder om mangel på frivillige. I 2024 rapporterte i tillegg 500 idrettslag at
742 anleggs kapasitet var ei årsak til at dei måtte avvise nokon som ønskte å delta.

743 I eit folkehelseperspektiv er det ei god investering å leggje til rette for aktivitet, både for
744 unge og eldre. Vestland har stort behov for idrettsanlegg, og fekk berre dekning for om
745 lag 45 % av dei søkte spelemidlane i 2025. Etterslepet i utbetaling går ut over utviklinga
746 av idrettsanlegg i Vestland, og også i andre fylke.

747 Vestland Arbeidarparti vil:

- 748 • At alle barn og unge skal ha tilgang til eit gratis kultur- eller idrettstilbod.
- 749 • Ta vare på Norsk Tipping sin einerett, og føre vidare spelemiddelordninga.
- 750 • Vurdere dagens finansieringsmodell for norsk idrett for å sikre tilstrekkeleg
751 finansiering og kortast mogleg ventetid for bygging av nye anlegg.
- 752 • Ha regelstyrt full momskompensasjon for frivilligheita.
- 753 • Auke løyvingane til ordninga ekstrainsats for auka deltaking i idretten.
- 754 • Sikre frivilligheita tilgang til gratis lån av offentlege bygg.
- 755 • At alle norske kommunar skal ha utstyrslager for utlån av sportsutstyr, slik at
756 fleire får moglegheit til å delta i organisert idrett.
- 757 • Endre framlegget til forskrift om tilskot til anlegg for idrett og fysisk aktivitet slik
758 at bygdelag, velforeiningar og burettslag framleis kan vere søkings- og
759 tilskotsberettiga for spelemidlar til nærmiljøanlegg og enkle tur- og
760 aktivitetsanlegg med klare krav til allmenn tilgjenge og ikkje-fortestebasert bruk.
- 761

762 U8 – Internasjonal solidaritet

763 Ivaretar heilt eller delvis forslag: 18, 19, 20, 54, 199, 200, 201, 203, 209, 223

764

765 Verdier

766 Verda blir stadig meir usikker, med aukande konfliktnivå og stormakter som utnyttar
767 makt og militær styrke. Stormaktene sitt geopolitiske maktspel undergrev folkeretten.
768 Her har Noreg eit ansvar for å bidra med dialog og diplomati, samstundes som vi skal ta
769 ansvar for våre eigne investeringar og tiltak. Regjeringa må setje alle krefter inn for at
770 internasjonal folkerett skal gjelde. Dette må gjelde alle land, også der det er regjeringar
771 og regime vi ikkje sympatiserer med. Vi kan ikkje ha ei selektiv tilnærming til folkeretten
772 der vi bidreg til å bagatellisere betydninga hennar. Difor vil vi rose regjeringa for å ta
773 avstand frå angrepet på Venezuela. Noreg må vere ein konsekvent forsvarar av
774 folkeretten, også overfor våre allierte.

775 Politisk, kulturelt, militært og økonomisk har USA lenge vore blant Noreg sine viktigaste
776 allierte. Likevel ser vi i nyare tid at USA har endra retning internasjonalt. Ved å ta avstand
777 frå multilateralt samarbeid og folkeretten, viser dei mindre interesse for å verne
778 suvereniteten til statar i alle storleikar. Det blir også teke avstand frå eigne folkerettslege
779 forpliktingar internt i USA ved å redusere innbyggjarane sine menneskerettar, til dømes
780 ytringsfridom gjennom demonstrasjonar og fri presse.

781 Sjølv om USA er verdas einaste supermakt og ein viktig alliert for Noreg, må dei haldast
782 ansvarlege når dei bryt med folkeretten, på line med andre land. Vestland Arbeidarparti
783 er tydelege på at det er dei folkerettslege prinsippa som skal vere førande i den
784 internasjonale verdsordenen. Utviklinga i Washington har betydning for stabiliteten i
785 internasjonal politikk – og dermed også for tryggleiken vår. Vestland Arbeidarparti
786 aksepterer ikkje eit USA som behandlar nære allierte som brikker i eit spel drive av
787 eigeninteresse.

788

789 Noreg som fredsnasjon

790 Samstundes som Noreg skal vere ein forkjempar for fred og folkerett internasjonalt, må
791 vi ikkje gløyme å rette blikket innover. Som fredsnasjon har vi eit særskilt ansvar for å
792 vere ei drivkraft for demokrati, tryggleik og fridom i verda. Atomvåpen er ein av dei
793 største truslane mot global stabilitet, og utgjør ein alvorleg fare for både menneskeslekta
794 og internasjonal tryggleik.

795 Noreg har difor eit moralsk og politisk ansvar for å arbeide aktivt for nedrusting og ikkje-
796 spreiding av atomvåpen. Vi må bruke den internasjonale posisjonen vår til å fremje slike
797 mål, og bidra til at fleire land sluttar seg til juridisk bindande avtalar om reduksjon og
798 avskaffing av atomvåpen. FN og internasjonale avtalar er avgjerande verkemiddel i dette
799 arbeidet. Vestland Arbeidarparti meiner difor at Noreg må gå i front for globale
800 nedrustingsinitiativ og støtte relevante FN-avtalar om atomvåpen. Internasjonalt
801 samarbeid gjennom FN er den mest effektive og legitime måten å redusere
802 atomtrusselen på, og sikre at framtidige generasjonar kan leve i ei tryggare og meir
803 fredeleg verd.

Noreg må sikre at eigen politikk og investeringar følgjer dei same prinsippa vi fremjar internasjonalt. Statens pensjonsfond utland (SPU) skal ikkje bryte folkerettslege forpliktingar, men nylige avsløringar tyder på at kontrollmekanismane ikkje er gode nok. I ei meir krevjande utanrikspolitisk tid, der økonomi og tryggleikspolitikk flettar seg saman og skiljet mellom sivil og militær teknologi blir uklart, aukar risikoen for at investeringar indirekte kan medverke til konflikt, menneskerettsbrot eller folkerettsbrot.

Difor treng SPU eit tydelegare og oppdatert etisk rammeverk, forankra i OECD-retningslinjene for ansvarleg næringsliv og FN sine rettleiande prinsipp for næringsliv og menneskerettar (UNGP). Det vil styrkje evna til å identifisere og handtere risiko, utan at etikk og avkastning blir sett som motsetnader. Ein heilskapleg gjennomgang må òg sjå samspelet mellom NBIM, Etikkrådet og uttrekksmekanismane, slik at fondet ikkje bidreg til grove menneskerettsbrot, krigsbrottsverk, folkemord, okkupasjon, alvorleg miljøskade eller korrupsjon. Sjølv om enkeltinvesteringar ikkje skal politisk styrast, er det eit politisk ansvar å fastsetje og skjerpe rammeverket og sikre etterleving gjennom klarare reglar og betre kontroll.

Vestland Arbeidarparti vil at:

- Den heilskaplege gjennomgangen som no blir gjort av SPU sitt etiske rammeverk, skal tydeleggjere samanhengen mellom NBIM sine aktsomheitsvurderingar, Etikkrådet si etterprøving og avgjerder om utelukking.
- Gjennomgangen må sikre at SPU sitt etiske rammeverk er i samsvar med internasjonale standardar for næringsliv, fastsette av OECD og UNGP.
- SPU sitt etiske rammeverk skal byggje på Noreg sine folkerettslege forpliktingar og bidra til å sikre at fondet ikkje er investert i selskap som medverkar til grove brot på folkeretten.
- Produktkriteria skal vernast og vidareutviklast i takt med nye former for våpen, undertrykking og miljøødelegging.
- Åtferdskriteria skal skjerpast slik at risiko for grove menneskerettsbrot, krigsbrottsverk, folkemord, okkupasjon, alvorleg miljøskade eller korrupsjon fører til uttrekk, og terskelen for dette skal senkast.
- Det uavhengige tilsynsorganet for fondet sine etiske retningslinjer skal
 - ha medlemer og mandat oppnemnde av Stortinget for å sikre uavhengigheit og mangfald
 - få ytterlegare ekstern kontroll ved at til dømes Sivilombodet, Riksrevisjonen eller eit anna eigna organ får kompetanse til å føre tilsyn med om etiske vurderingar blir gjennomførte i tråd med mandatet
 - få auka ressursar til arbeidet med å gi tilrådingar og råd om utelukking
- SPU skal ikkje investere i selskap som medverkar til grove brot på folkeretten.

Ukraina

Den russiske angrepskrigen mot Ukraina har no vart i over fire år. Krigen representerer eit vegskilje i Europa; ikkje sidan andre verdskrigen har vi sett ein konflikt av tilsvarande omfang på kontinentet vårt. Fleire millionar menneske har mista livet, mange av dei sivile. Den russiske krigføringa er brutal: skular, sjukehus og livsviktig infrastruktur blir

847 rekna som legitime militære mål. Krigen handlar ikkje om kven som vinn eller taper, men
848 om Ukrainas rett til å eksistere som eit fritt, sjølvstendig og demokratisk land.

849 Krigen i Ukraina er også vår krig. For eit lite land som Noreg, geografisk plassert tett på
850 stormakter, er vi heilt avhengige av ei regelbasert verdsorden der folkeretten står sterkt.
851 Befolkninga i Ukraina kjenner no på krigstrøytteleik, samstundes som dei militære
852 ressursane er avgrensa. Vestland Arbeidarparti meiner difor at det er avgjerande at
853 Noreg held fram med å støtte Ukraina både militært og økonomisk, og at støtta vår blir
854 oppretthalden med uforminska kraft så lenge krigen varer.

855 **Vestland Arbeidarparti vil:**

- 856 • At Noreg held fram med å støtte Ukraina økonomisk og militært så lenge krigen
857 varer
- 858 • At den norske støtta skal vere langsiktig og i tråd med dei behova Ukraina til kvar
859 tid har
- 860 • At Noreg held fram med å arbeide opp mot våre allierte i NATO for å auke støtta
861 til Ukraina

862 **Sudan**

863 Sudan står midt i ei av verdas alvorlegaste, men mest oversette humanitære kriser.
864 Krigen mellom rivaliserande militære styrkar har ført til massive sivile tap, samanbrot i
865 helsetenester og millionar av menneske på flukt. Barn, kvinner og eldre blir hardast
866 ramma, medan naudhjelp blir hindra og menneskerettsbrot skjer dagleg.

867 Når det internasjonale samfunnet sviktar, er det sivile som betaler prisen. Manglande
868 politisk press, våpenflyt til konflikten og utilstrekkeleg humanitær innsats har gjort krisa
869 djupare og meir langvarig. Sudan treng ikkje meir stille – landet treng solidaritet,
870 handling og ansvarleggjering.

871 Noreg har både eit moralsk ansvar og ei politisk rolle å spele. Som fredsnasjon og
872 humanitær aktør må Noreg bidra til å verne sivile, støtte demokratikrefter og sikre at
873 overgrep ikkje blir møtte med stille. Ein rettferdig og varig fred i Sudan føreset
874 våpenkvile, humanitær tilgang og ansvar for krigsbrotsverk.

875 **Vestland Arbeidarparti vil:**

- 876 • Jobbe for at Noreg er ein tydeleg pådrivar for våpenkvile og vern av sivile i Sudan.
- 877 • Kravje auka humanitær bistand og uhindra tilgang for naudhjelpsorganisasjonar.
- 878 • Arbeide for internasjonal ansvarleggjering av dei som gjer seg skuldige i
879 krigsbrotsverk.
- 880 • Bidra til at krisa ikkje blir gløymd i norsk og internasjonal politikk.
- 881 • Ta initiativ til internasjonal våpenembargo mot Sudan og Sør-Sudan.

882
883 **Venezuela**

884 Vestland Arbeidarparti fordømmer alvorlege brot på menneskerettane i Venezuela,
885 mellom anna vilkårlege arrestasjonar og politisk forfølgning. Partiet oppmodar
886 venezuelanske styresmakter til å respektere menneskerettane og rettsstaten.

887 FN og anerkjende menneskerettsorganisasjonar har over tid dokumentert omfattande
888 menneskerettsbrot i Venezuela.

- 889 • Å ta tydeleg avstand frå slike overgrep er i tråd med Arbeidarpartiet sine
890 grunnleggjande verdiar om menneskerettar, demokrati og rettsstat, uavhengig av
891 internasjonale maktforhold.

892

893 **Sri Lanka**

894 Sri Lanka sin *Prevention of Terrorism Act* (PTA) har i fleire tiår gitt styresmaktene høve til
895 vilkårlege arrestasjonar, langvarig fengsling utan tiltale og grove inngrep i
896 grunnleggjande rettar. Lova har vore gjenstand for omfattande kritikk frå FN og
897 internasjonale menneskerettsorganisasjonar.

898 I praksis har lova særleg ramma den tamilske folkegruppa. Tamilar har i uforholdsmessig
899 stor grad blitt overvaka, arresterte og fengsla. Journalist(ar), studentar, aktivistar og
900 sivilsamfunnsaktørar er blitt stempla som tryggingstruslar utan tilstrekkelege bevis og
901 utan reell rettstryggleik. Dette har bidrege til frykt, mistillit og djupe etniske og politiske
902 skiljelinjer.

903 Regjeringa sitt framlegg til ny tryggingslov, ofte omtalt som PSTA, blir framstilt som ei
904 reform. Kritikken viser likevel at lovframlegget fører vidare vide og uklare
905 terrordefinisjonar og gir staten omfattande fullmakter som kan misbrukast mot politisk
906 opposisjon og etniske minoritetar. Erfaringane frå PTA gir grunn til alvorleg uro.

907 Reell tryggleik blir bygd gjennom rettsstat, likebehandling og respekt for
908 menneskerettane. Difor må både dagens og føreslått lovverk avvisast, og erstattast av ei
909 tryggingslovgjeving som fullt ut respekterer menneskerettane i Sri Lanka.

910 Vestland Arbeidarparti vil:

- 911 • at Sri Lanka si tryggingslovgjeving, både PTA og framlegget til PSTA, bryt med
912 grunnleggjande menneskerettar og rettsstatsprinsipp.
- 913 • Uttrykker ei sterk uro for at lovverket rammar den tamilske folkegruppa
914 uforholdsmessig hardt, og meiner regjeringa bør ta dette opp gjennom
915 diplomatisk dialog.

916

917 **Palestina**

918 Noreg har lenge vore ein leiande bistandsaktør, og står i ei unik stilling – både økonomisk
919 og kompetansemessig – til å demme opp for delar av reduksjonen i humanitær bistand
920 som har prega verda dei siste åra.

921 Dette føreset at norsk bistand er tilstrekkeleg, målretta og treffsikker. I 2023 kom
922 Sending-utvalet si tilråding om ein heilskapleg gjennomgang av norsk bistand, for å sikre
923 nettopp dette. Dersom bistandsmidlane blir fordelte på for mange ulike formål,
924 reduserer ein òg effekten. Utvalet føreslo vidare å skilje ut klimabistand som ein eigen
925 del av bistandsbudsjettet, for enklare å kunne måle effekt og for å unngå at slike tiltak
926 går på kostnad av den øvrige bistanden.

927 I dag blir norsk bistand brukt på ei rekkje gode formål. Samstundes fell mange av tiltaka
928 utanfor det som med rimelegheit kan kallast humanitært utviklingsarbeid eller
929 naudhjelp. Eit premiss for norsk bistand bør vere at pengane blir retta dit dei kan utgjere
930 størst mogleg forskjell. Budsjettpostar som klimafinansiering, statlege overføringar og
931 dekking av flyktningutgifter burde derfor skiljast ut eller dekkjast inn under andre
932 budsjettpostar. På den måten frigjer ein fleire midlar til dei som treng bistanden mest, og
933 ein unngår at verdas fattigaste må ta rekninga for manglande prioriteringsevne. Å rydde
934 opp i bistandsbudsjetten gjer også midlar tilgjengelege til dei mest presserande
935 utfordringane vi no står overfor.

936 Etter fleire år med krig, blokade og øydelegging er Gaza blitt eit symbol på menneskeleg
937 lidning. Nesten 70 000 menneske er drepne, dei fleste kvinner og barn. Over 80 prosent av
938 bygningar og infrastruktur er øydelagde, og to millionar står utan heim, vatn, mat og
939 helsehjelp. FN skildrar situasjonen som ei humanitær katastrofe utan sidestykke.
940 Samstundes har verdssamfunnet altfor lenge stått på sidelinja. Det held ikkje lenger
941 berre å uttrykkje uro – no må handling følgje orda.

942 Noreg må ta ei leiroll i gjenoppbygginga av Gaza. Då Stortinget vedtok Nansen-pakken
943 for Ukraina, viste Noreg at vi kan stå i front når eit land blir ramma av krig og
944 øydelegging. På same måte må Noreg no ta initiativ til ein Nansen-pakke for Palestina –
945 eit breitt og solidarisk løft for gjenoppbygging, rettferd og fred.

946 Sjølv om det med rette har vore mykje merksemd om dei sivile israelske gislane, har dei
947 palestinske gislane og urettmessig fengsla fått langt mindre merksemd. Over 10 000
948 palestinarar sit i israelsk fangenskap, anten utan lov og dom eller etter å ha blitt dømde i
949 militærdømstolar som manglar sjølv dei mest grunnleggjande formene for rettstryggleik.
950 Vidare held Israel fleire hundre palestinske lik – også fleire som var israelske
951 statsborgarar – som gislar, med det eksplisitte formålet å bruke dei som
952 forhandlingskort. Nokre av desse lika har blitt haldne sidan 1960-talet, utan at dette har
953 fått nemneverdig merksemd.

954 Å sikre palestinarane sin rett til eit verdig liv må bli eitt av hovudmåla for norsk bistands-
955 og utanrikspolitikk i dei komande åra.

956 **Vestland Arbeidarparti vil:**

- 957 • At det blir etablert ein Nansen-pakke for Palestina, med auka bistand, der Noreg
- 958 tek ei leiroll internasjonalt i gjenoppbygginga av Gaza.
- 959 • At Noreg aukar bistanden til Palestina og bidreg aktivt i gjenoppbygginga av
- 960 bustader, skular, sjukehus og kritisk infrastruktur.
- 961 • At bistand må gå direkte til sivile, og at gjenoppbygging av nødvendig
- 962 infrastruktur må skje utan israelsk kontroll eller innblanding.
- 963 • At ein umiddelbar og varig våpenkvile må respekterast – og at gjenoppbygginga av
- 964 Gaza må starte som eit resultat av våpenkvila.
- 965 • At arbeidet med gjenoppbygging må kombinerast med politisk press for ein
- 966 rettferdig fred, slutt på okkupasjonen og ei tostatsløyning.
- 967 • At klimabistanden blir skild ut som ein eigen kategori utanfor den ordinære
- 968 bistanden, som over tid bør trappast opp til 0,3 % av BNI, i tillegg til éin-prosenten
- 969 til dei øvrige bistandsformåla.

- 970 • Ha ein heilskapleg gjennomgang av norske bistandsmidlar, og kartleggje dei
971 områda Noreg bør satse mest på i lys av svekka bistandstiltak blant gjevarland
972 globalt.
- 973 • At flyktningutgifter i Noreg og direkte overføringar til statar blir tekne ut av
974 bistandsbudsjettet, og at bistanden berre skal rettast til formål utanfor norske
975 landegrenser.
- 976 • At Noreg krev at alle palestinarar blir lauslatne eller får rettferdige rettssaker, i
977 tråd med internasjonal rett.
- 978 • At alle palestinske lik som blir haldne som gislar, straks blir frigjevne.
- 979 • At Noreg fordømmer dei umenneskelege tilhøva i israelske fengsel, og krev at
980 dette tek slutt.

981

982 **EØS**

983 Vestland Arbeidarparti meiner internasjonalt solidaritet og samarbeid er avgjerande for å
984 møte dei store utfordringane i vår tid. Eit tett samarbeid med Europa er ein viktig del av
985 dette.

986 EØS-avtalen er eit sentralt rammeverk for samarbeidet mellom Noreg og Europa. Avtalen
987 legg til rette for handel, verdiskaping og arbeidsplassar i heile landet, og gir norske
988 verksemdar tilgang til det europeiske marknaden.

989 Vestland Arbeidarparti meiner det er viktig å bruke moglegheitene som ligg i
990 samarbeidet med Europa på ein aktiv måte. Noreg bør delta i relevante europeiske
991 samarbeidsarenaer, og ha god kunnskap om korleis regelverk blir praktisert i andre land.

992 Samtidig er det viktig å sikre eit seriøst og ordna arbeidsliv. Vestland Arbeidarparti vil
993 arbeide for å ta vare på den norske modellen med sterke tariffavtalar og eit godt
994 samarbeid mellom arbeidstakarar, arbeidsgivarar og styresmakter.

995 Gjennom eit tett samarbeid med Europa og ein aktiv politikk nasjonalt kan Noreg bidra til
996 verdiskaping, gode arbeidsvilkår og utvikling i heile landet.

997 Vestland Arbeidarparti vil:

- 998 • sikre stabile og føreseielege rammer for Noreg sitt samarbeid med Europa.
- 999 • arbeide for at Noreg deltek aktivt i europeiske samarbeidsarenaer som er viktige
1000 for
- 1001 • norsk næringsliv, arbeidsliv og kunnskapsutvikling.
- 1002 • bruke moglegheitene i det europeiske samarbeidet til å styrke verdiskaping og
- 1003 • arbeidsplassar i heile landet.
- 1004 • verne om den norske modellen gjennom sterke tariffavtalar, høg
- 1005 organisasjonsgrad
- 1006 • og eit godt partssamarbeid.

1007

1008

1009 Noregs framtidige forhold til Europa og EU

1010 Det sterke europeiske samarbeidet har tent Noreg godt dei siste tiåra. EØS-avtalen har
1011 vore berebjelken i forholdet til nabolanda våre. Det kan vi ikkje ta for gitt at ho vil vere
1012 framover.

1013 Rammeverket for Noregs forhold til EU blir utfordra av dei svært urolege tidene vi lever i.
1014 Vi ser stadig at avtalen ikkje strekk til, sjølv når ein prøver å utnytte handlingsrommet.
1015 Noreg skrapar på døra og vil inn i EU sitt helsesamarbeid for å sikre befolkninga tilgang til
1016 vaksinar ved neste helsekrise. Med eit usikkert USA vil òg tryggleikspolitikk innanfor
1017 rammene av det europeiske fellesskapet bli viktigare framover.

1018 På Island skal det til hausten haldast val om å ta opp att forhandlingane med EU om
1019 medlemskap. Stemmer Island ja, vil landet straks forhandle med EU om ei
1020 medlemskapsavtale som skal leggjast fram for det islandske folket til ei ny folkerøysting.
1021 Ei slik avtale kan vere klar alt neste sommar.

1022 Om Island går ut av EØS til fordel for fullt EU-medlemskap, vil Noreg stå att åleine saman
1023 med Liechtenstein. Det kan både utfordre legitimiteten til avtalen og viljen til EU til å
1024 halde avtalen ved lag. Noreg er ein viktig alliert og samarbeidspartnar for EU, men vi må
1025 akseptere at forholdet vårt til EU er asymmetrisk.

1026 Vestland Arbeidarparti vil med dette ikkje avvise eller gå inn for norsk EU-medlemskap,
1027 men meiner det er på høg tid å leggje opp til at lokallaga saman med fylkeslaget drøftar
1028 realitetane i at Noreg om berre få år kan stå i ein situasjon der EØS-avtalen ikkje lenger
1029 er eit realistisk alternativ, og korleis ein politisk bør handtere ei slik situasjon.

1030 Vestland Arbeidarparti meiner at:

- 1031 • Fylkesstyret bør leggje til rette for at medlemmene i fylkeslaget kan ta del i ein
1032 realistisk diskusjon om Noregs forhold til EU i ein situasjon der EØS-avtalen ikkje
1033 lenger gir tilstrekkelege garantiar for norsk tilgang til det europeiske fellesskapet.

1034

1035

1036 **U9 – Soningsforhold for kvinner**

1037 **Ivaretar heilt eller delvis forslag: 71**

1038

1039 **Soningsforholda for kvinner i Vestland går frå vondt til verre.**

1040 Høgsikringsavdelinga for kvinner i Bergen fengsel vart avvikla i 2023, og dei kvinnelege
1041 innsette vart sende til Telemark fengsel, Skien avdeling. Det bryt med nærleiksprinsippet
1042 når kvinnelege innsette må til ein annan del av landet for straffegjennomføring.

1043 Etter nedlegginga av avdeling Ulvsnesøy i 2019 har Bergen fengsel bygd opp avdeling D –
1044 ei lågtryggingsavdeling utanfor murane – som ei avdeling reservert for kvinner. Dette
1045 sikra at kvinnelege innsette kunne sone med lågare tryggleik i Bergen.

1046 Hausten 2025 søkte Bergen fengsel Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI) om å setje
1047 avdeling D i dvale, for å kunne opne avdeling A-aust. Dette er knytt til
1048 bemanningssituasjonen i Bergen fengsel. Avdeling A-aust, som er ei høgsikringsavdeling
1049 for mannlege domfelte, har vore stengd på grunn av manglande bemanning. Søknaden
1050 blei avslått, noko Vestland Arbeidarparti er svært glade for, ettersom avdelinga er den
1051 einaste lågtryggingsavdelinga for kvinner utanfor det sentrale Austlandet. Å halde oppe
1052 kvinneavdelinga har dermed ei heilt avgjerande rolle i det samla kriminalomsorgstilbodet
1053 for kvinner i Noreg.

1054 Igjen ser vi at det er dei kvinnelege innsette som blir nedprioriterte når knappe ressursar
1055 skal fordelast. Dette vil få alvorlege konsekvensar for domfelte som høyrer heime i
1056 Vestland. Nærleiksprinsippet, som tilseier at ein skal kunne sone i nærleiken av heimen
1057 sin, blir totalt skrota. Dei kvinnelege innsette mistar både moglegheita til å sone på høgt
1058 tryggingsnivå og lågt tryggingsnivå i eige fylke. Dette medfører at dei blir fråtekne
1059 moglegheita for nærleik til familie, vener og offentleg nettverk gjennom det meste av
1060 straffegjennomføringa, noko som igjen får negative følgjer for lauslatingsprosessen og
1061 arbeidet med å få til ein best mogleg kvardag etter sona straff.

1062 Dersom Bergen fengsel realiserer å stengje eller setje avdeling D i dvale, vil det innebere
1063 ei vidare diskriminering av kvinnelege innsette i Vestland. I realiteten vil kvinnelege
1064 innsette ikkje ha eit soningstilbod i Vestland. To plassar på overgangsbustaden er det
1065 einaste som står att.

1066 Dette understrekar sterkt behovet for eit eige kvinnefengsel med alle tryggingsnivå i
1067 Vestland.

1068 Ressurs- og bemanningssituasjonen er ikkje eit tilstrekkeleg argument for at kvinnelege
1069 innsette skal bli nedprioriterte endå ein gong.

1070 **Vestland Arbeidarparti krev:**

- 1071 • At det blir vidareført eit tilbod om straffegjennomføring for kvinner på lågt
1072 tryggingsnivå i Bergen fengsel.
- 1073 • Å halde oppe tidlegare krav om at det er på høg tid å få bygd eit fullverdig
1074 soningstilbod for kvinner, og at dette soningstilbodet fortrinnsvis bør vere i
1075 Vestland fylke.

- 1076
- 1077
- 1078
- 1079
- Eit fullgodt kvinnefengsel med alle tryggingsnivå, og at dette kvinnefengselet blir lagt til Vestland.

1080 U10 – Kommuneøkonomi**1081 Ivaretar heilt eller delvis forslag: 3, 13, 47, 53, 64, 65, 81, 84, 94, 96, 101, 213, 217**

1082

1083 Noreg er eit land med store skilnader mellom kommunane, både når det gjeld storleik,
1084 ulike utfordringar og økonomi. Ein anstrengt kommuneøkonomi trugar velferdsstaten og
1085 skaper utfordringar i kvardagen til folk. Det er dei kommunale tenestene som er tettast
1086 på livet til innbyggjarane – som barnehagar, skular, eldreomsorg og barnevern. For
1087 Arbeidarpartiet er det sjølvsagt at tenestene skal vere likeverdige, uavhengig av kvar ein
1088 bur eller storleiken på lommeboka. Innbyggjarane treng tryggleik, kvalitet og nærleik i
1089 tenestene.

1090 Sjølv med styrking av kommuneøkonomien dei siste åra, er kommunane under stort
1091 økonomisk press, og vi ser at det blir kutta i tenester over heile landet. Dette går ut over
1092 oss alle, men kan også svekkje tilliten til dei folkevalde og føre til at færre engasjerer seg
1093 i lokalpolitikk. Styrkt kommuneøkonomi er også viktig for å unngå sentralisering og
1094 privatisering. Kommuneøkonomien må styrkjast meir i åra som kjem, slik at alle
1095 kommunar blir i stand til å levere gode tenester. Nye nasjonale reformer må vere
1096 fullfinansierte for at kommunane skal klare å gjennomføre dei. Dette gjeld særleg dei
1097 kommunane med lågast inntekter.

1098 I framtida må fleire bu heime lenger. Dette må sjåast i samanheng med at mange bur
1099 langt unna tenestestad. Korleis kommunane skal løyse dette og samstundes gi
1100 likeverdige tenester, bør ein vurdere å regulere, og det må utarbeidast rettleiarar for
1101 korleis dette kan løysast.

1102 Vestland Arbeidarparti vil styrkje tenestene til dei ressurskrevjande mottakarane ute i
1103 kommunane. Ressurskrevjande brukarar krev mykje av kommunane – både i form av
1104 personell, ressursar og kompetanse. Tilskotsordninga til ressurskrevjande brukarar må
1105 utviklast og bli betre, og aldersgrensa på 67 år for å få tilskot bør fjernast.

1106 Kommunane gjer ein formidabel innsats for å busetje og integrere flyktningar. Reell
1107 fullfinansiering er ein føresetnad for å lukkast med dette viktige arbeidet.

1108 Utbygging og vedlikehald av vatn- og avløpsanlegg (VA) blir finansiert etter
1109 sjølvkostprinsippet, der innbyggjarane betaler kostnadene gjennom kommunale gebyr, men
1110 VA-etterslepet er stort som følgje av krav til vassikkerheit, komande krav frå EU sitt
1111 avløpsdirektiv og utsett vedlikehald i kommunane. Når avløpsdirektivet truleg blir innført i
1112 Noreg, vil det skjerpe krava og utløyse store investeringar i kostbare reinseanlegg i mange
1113 kommunar; sjølv om dette er eit viktig miljøtiltak, kan gebyra auke mykje, noko som særleg
1114 blir krevjande fordi avgifta er flat og ikkje tek omsyn til inntekta i hushaldet. Det bør difor
1115 sjåast på avbøtande tiltak.

1116 Vestland Arbeidarparti meiner at ei reell styrking av kommuneøkonomien, med
1117 føreseielege rammer, er heilt naudsynt. Vi ser særleg at behovet for helse- og
1118 omsorgstenester aukar raskare enn kommunane sine inntekter. Arbeidarpartiet skal gå
1119 føre og bidra til at kommunane har ressursane dei treng for å løyse oppgåvene sine.
1120 Kommunane treng tid, tillit og handlingsrom. Staten må ta større ansvar for
1121 konsekvensane av nasjonale vedtak. Kommunane treng tid og handlingsrom for å
1122 omstille seg. Arbeidarpartiet har alltid stått for eit sterkt lokaldemokrati. Det føreset at

1123 kommunane har reelle moglegheiter til å prioritere, planleggje og utvikle tenestene sine i
1124 tråd med lokale behov.

1125 **Vestland Arbeidarparti vil:**

- 1126 • At kommuneøkonomien må styrkjast, og at rammene må vere føreseielege.
- 1127 • At nye reformer må vere fullfinansierte.
- 1128 • At kommunane må få tilstrekkeleg tid til å gjennomføre naudsynte omstillingar.
- 1129 • At det blir utarbeidd rettleiar for korleis ein kan løyse utfordringar med lange
1130 avstandar til tenestemottakarar.
- 1131 • Utvide tilskotsordninga for ressurskrevjande brukarar, og auke (eller fjerne)
1132 aldersgrensa for ordninga.
- 1133 • At mottak og integrering av flyktningar må fullfinansierast.
- 1134 • Styrkje lokaldemokratiet ved å gi kommunane større fridom.
- 1135 • At det blir vurdert å utvide kompensasjonsmoglegheita etter § 7 i
1136 kompensasjonsforskrifta til å omfatte tryggleiksbustader og tilsvarande
1137 aldersvennlege bustadkonsept, og slik gi meir rasjonelle tenestetilbod i
1138 kommunane.
- 1139 • Opne for å definere nasjonale kriterium for tryggleiksbustader som utløyser
1140 kompensasjon, slik at ordninga blir føreseieleg og målretta.
- 1141 • Vurdere ei eiga pilotordning for meirverdiavgiftskompensasjon i kommunar med
1142 stort demografisk press, der nybygging ikkje løner seg for private utbyggjarar utan
1143 særskilde verkemiddel.
- 1144
- 1145

1146 U11 – Eit meir rettferdig skattesystem**1147 Ivaretar heilt eller delvis forslag: 45, 50, 51, 55, 83, 212**

1148

1149 Vestland Arbeidarparti meiner at det norske skattesystemet skal ta omsyn til to forhold:
1150 å jamne ut sosiale skilnader i samfunnet og å gi inntekter til ein velferdsstat bygd på
1151 universelle ordningar. Ulikskapane i samfunnet aukar, og berekrafta i velferdsstaten blir
1152 sett under press gjennom stadig aukande kostnader til folketrygda. I tillegg blir stadig
1153 meir av statsbudsjettet bunde opp i auka forsvarsutgifter.

1154 Eit skattesystem basert på den sosialdemokratiske tanken om å redusere skilnader må
1155 ikkje bidra til å reprodusere sosial ulikskap. Det er difor viktig for Vestland Arbeidarparti
1156 at skattekommisjonen er medviten om – og ser nøye på – eventuelle skattar som kan
1157 bidra positivt til økonomisk likestilling og fridom i eit kjønnsperspektiv. Skattebyrda kan
1158 ikkje vere ein medverkande faktor til at ein ikkje har råd eller moglegheit til å leve gode
1159 liv.

1160 Noreg har alltid vore kjenneteikna av høg sysselsetjingsgrad, men vi opplever no at
1161 nabolanda tek oss att. Denne utviklinga stiller nye krav til skattepolitikken vår. Vestland
1162 Arbeidarparti meiner at auka sysselsetjing og offentleg effektivisering åleine ikkje er
1163 tilstrekkeleg for å finansiere den velferdsstaten vi ønskjer oss.

1164 Skattenivået i Noreg er ikkje høgare enn i andre samanliknbare land. Likevel har vi ein
1165 velferdsstat få andre land kjem i nærleiken av. Mykje skuldast inntektene frå Statens
1166 pensjonsfond utland (SPU), som har auka kraftig dei siste åra.

1167 Vestland Arbeidarparti ønskjer eit skattesystem som i større grad bidreg til å jamne ut
1168 skilnader i samfunnet. Fleire rapportar har peikt på auka skatt på arv, eigedom og formue
1169 som dei mest treffsikre verkemidla i skattepolitikken. Samstundes vil ikkje ei eventuell
1170 auka skattlegging på desse områda åleine vere nok til å sikre tilstrekkelege inntekter til
1171 fellesskapen. Vestland Arbeidarparti meiner difor at ein også må sjå på andre
1172 verkemiddel som kan auke inntektene til fellesskapen. Dette er ikkje berre nødvendig på
1173 kort sikt, men vil òg kunne bidra til å gjere oss mindre avhengige av inntekter frå SPU.

1174 Sjølv om Vestland Arbeidarparti meiner det er nødvendig å vurdere skatteaukar for å
1175 finansiere velferdsstaten og dei ekstraordinære utgiftene til forsvar, er vi opptekne av å
1176 ha eit skattesystem som sikrar føreseielege rammer for folk og næringsliv. Ei av
1177 bransjane som er avhengige av føreseielege rammevilkår, er kraftnæringa. Vestland
1178 Arbeidarparti ønskjer å halde fast ved dagens innslagspunkt for grunnrenteskatt på
1179 vasskraft. Stadige endringar og uvisse svekkjer investeringsviljen, særleg for småkraft og
1180 privateigde verk, og kan få alvorlege konsekvensar for arbeidsplassar og busetnad i
1181 distrikta. Skal vi lukkast med auka fornybarproduksjon, må rammevilkåra vere langsiktige
1182 og til å stole på.

1183 Norsk skattepolitikk har i lang tid bygd på prinsippa om breie skattegrunnlag og låge
1184 satsar. Det bidreg til at kvar og ein av oss bidreg etter evne. Samstundes er det viktig å
1185 sikre progressivitet, slik at dei med dei største inntektene og dei største formuane må
1186 bidra litt meir til fellesskapen, samstundes som dei med middels og låg inntekt får eit
1187 noko lågare skattetrykk. Vestland Arbeidarparti meiner at skattepolitikken i større grad

1188 må ta omsyn til einslege hushald og motverke aukande skilnader mellom éin- og
1189 toinntektshushald.

1190 Eigedomsskatten er eitt av få verkemiddel kommunane har for å styrkje eigne inntekter.
1191 Dessverre opplever mange kommunar at dagens eigedomsskattelov er for rigid. Vestland
1192 Arbeidarparti meiner det er nødvendig å vurdere endringar i eigedomsskattelova slik at
1193 kommunane kan skilje tydelegare mellom primærbustad og fritidsbustader eller
1194 sekundærbustader. Primærbustaden bør kunne skjermast, medan eigedom som
1195 representerer eit valfritt gode, i større grad kan skattleggjast. Vi vil òg greie ut høve til
1196 botnfrådrag for næringseigedom for å styrkje lokale verksemder.

1197 Vidare vil vi sjå på ordningar som sikrar at ein større del av skatteinntektene frå
1198 utanlandske gjestearbeidarar tilfell vertskommunen, eller at kommunane får statleg
1199 kompensasjon for meirutgifter til infrastruktur og tenester.

1200 Vestland Arbeidarparti støttar ein bankpolitikk som sikrar sterke lokalbankar, open
1201 konkurranse og rettferdige rammevilkår. Lokale og regionale bankar betyr
1202 arbeidsplassar, rådgiving og kapital til små og mellomstore verksemder – og det er ein
1203 viktig del av den lokale beredskapen i kvardagsøkonomien for folk og næringsliv.
1204 Vestland Arbeidarparti er kritisk til delar av Sparebankutvalet si innstilling.

1205 **Vestland Arbeidarparti vil:**

- 1206 • Arbeide for ein rettferdig skatt som tilgodeser grupper med låg og middels
1207 inntekt, mellom anna ved å justere prosentsatsane i trinnskatten og eventuelt
1208 innføre fleire trinn.
- 1209 • Endre lovverket slik at kommunar kan differensiere mellom primærbustad,
1210 fritidsbustad og sekundærbustad ved innføring av eigedomsskatt.
- 1211 • At Arbeidarpartiet må greie ut og vurdere skatteinnretninga for åleinebuande og
1212 åleineforsørgjande for å redusere aukande skilnader i samfunnet.
- 1213 • KPI-justere makstaket for eigedomsskatt på kraftanlegg.
- 1214 • At det blir vurdert om vertskommunar skal få del i skatteinntektene frå
1215 utanlandske gjestearbeidarar.
- 1216 • Vidareføre ein politikk som styrkjer tillit og openheit i bankmarknaden, og som
1217 gjer det mogleg å ha ein mangfaldig bankstruktur med sterke lokalbankar.
1218
1219

1220 U12 – Oppvekst og utdanning

1221 **Ivaretar heilt eller delvis forslag:** 44, 172, 173, 174, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182,
1222 183, 186 187, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 221, 222

1223

1224 Bevare lærarnorma

1225 Vestland Arbeidarparti meiner lærarnorma må først vidare som ei nasjonal
1226 minimumsnorm på skulenivå, i tråd med Arbeidarpartiet sine grunnverdiar om fellesskap,
1227 utjamning og like moglegheiter for alle. Fellesskolen er eit nasjonalt prosjekt, nettopp
1228 fordi barn ikkje kan velje kvar dei veks opp. Lærarnorma er eit uttrykk for dette ansvaret.
1229 Ho sikrar eit minimum av kvalitet.

1230 Lærarnorma vart innført i 2017 og forsterka i 2019. Det er ei minstenorm som skal sikre
1231 maks 15 elevar per lærar på 1.–4. trinn, og 20 elevar per lærar på 5.–10. trinn. Etter
1232 innføringa har det blitt ei merkbar betring av lærartettleiken i skulane. Fleire lærarar gir
1233 betre vilkår for individuell oppfølging, meir varierte arbeidsformer og betre tilpassa
1234 opplæring.

1235 Elevmassen i norske skular er meir samansett enn før, og behovet for tverrfagleg
1236 samarbeid er større. Lærarnorma skal ikkje vere til hinder for å ha eit heilskapleg og godt
1237 lag rundt elevane, men sikre at det er nok lærarar til å gi elevane nødvendig oppfølging,
1238 også når kommuneøkonomien er pressa.

1239 Utan ei nasjonal minstenorm vil regionale skilnader auke, og kommunar med knappe
1240 ressursar kan bli tvinga til å kutte i lærarstillingar, i strid med opplæringslova sitt krav om
1241 likeverdig opplæring.

1242 Vestland Arbeidarparti vil:

- 1243 • Halde oppe lærarnorma på skulenivå for å sikre ressurstilgang til skulane og
- 1244 hindre auka skilnader mellom skular og kommunar.
- 1245 • Styrkje lærartettleiken i grunnskolen.

1246

1247 Fysiske/digitale læreverk

1248 Læringsresultata til elevane er svakare enn tidlegare, og særleg leseferdigheitene er
1249 uroande. I mange kommunar får barn ei digital eining når dei begynner på skulen,
1250 samstundes som det varierer mykje kor mange fysiske bøker elevane bruker i
1251 undervisninga. Sjølv om vi veit at fysiske bøker styrkjer leseferdigheitene, er det i dag
1252 opp til den einskilde skulen om dei prioriterer å kjøpe dei. Vestland Arbeidarparti meiner
1253 at barn må få lovfesta retten til fysiske lærebøker i grunnskolen.

1254 Digitale verktøy kan ha ein plass i undervisninga når dei blir brukte riktig, men rammene
1255 må vere trygge. I Oslo kommune har ein gått lenger enn Utdanningsdirektoratet sine
1256 tilrådingar om korleis skulane kan sikre elevane sine digitale einingar, ved å fjerne dei
1257 yngste elevane sin tilgang til anna enn digitale læremiddel laga for undervisninga. Dette
1258 bør vere praksis i alle kommunar.

1259 Vestland Arbeidarparti vil:

- 1260 • Lovfeste retten til fysiske lærebøker i grunnskulen.
- 1261 • Innføre nasjonale reglar som sikrar at digitale einingar for elevar på 1.–4. trinn
- 1262 berre blir brukte til læremiddel i skulen.
- 1263

1264 **Desentralisert skulestruktur i vidaregåande opplæring**

1265 Vestland Arbeidarparti meiner det er avgjerande å halde oppe ein mest mogleg
1266 desentralisert skulestruktur. Både privat og offentleg sektor vil i tida framover ha stort
1267 behov for kunnskap og kompetanse. Den vidaregåande skulen er og vil vere ein av dei
1268 viktigaste leverandørane av arbeidskraft.

1269 Ein desentralisert skulestruktur er ein viktig føresetnad for levande distrikt. Den
1270 vidaregåande skulen må tilby utdanningstilbod som er tilpassa næringslivet og elevane i
1271 lokalsamfunna. Særleg yrkesfag, som rekrutterer lærlingar til lokale verksemder, er
1272 avgjerande å halde oppe. Kombinasjonen av studieførebuande og yrkesfag må
1273 vidareutviklast for å bruke ressursane best mogleg. Dei vidaregåande skulane er viktige
1274 regionale utviklingsaktørar, og legg grunnlaget for vekst i heile regionen. Eit
1275 vidaregåande skuletilbod er også med på å avgjere om ungdom som tek høgare
1276 utdanning, seinare vel å flytte tilbake til regionen.

1277 Det er særleg viktig å vidareføre arbeidet i opplæringskontora i tett samarbeid med
1278 næringslivet, og å sikre opplæring av vaksne fram til fagbrev.

1279 **Vestland Arbeidarparti meiner at:**

- 1280 • Det er svært viktig for busetjingsmønster og næringsutvikling at bygdesenter får
- 1281 behalde eksisterande desentraliserte vidaregåande skuletilbod som no
- 1282 • tilbodet bør bli vidareutvikla i samarbeid med næringslivet, i samsvar med
- 1283 næringslivet sitt behov for kvalifisert arbeidskraft.
- 1284

1285 **Privatskule**

1286 Vestland Arbeidarparti er bekymra for utviklinga i privatskulepolitikken og for korleis
1287 privatskulelova blir praktisert i dag. Vi meiner lovverket i dag ikkje i tilstrekkeleg grad tek
1288 vare på fellesskulen, lokaldemokratiet eller ei heilskapleg skuleutvikling. Privatskulelova
1289 gjer det i dag relativt enkelt å etablere nye private skular så lenge formelle kriterium er
1290 oppfylte. Dette meiner vi er ei uheldig utvikling. Det må stillast strengare krav til
1291 etablering av privatskular enn det som følgjer av dagens lovverk.

1292 Fellesskulen er ei av dei viktigaste berebjelkene i det norske samfunnet, og ho må
1293 vernast mot ei utvikling der stadig fleire ressursar og elevar blir dregne ut av det
1294 offentlege tilbodet. Kommunen si høyringsfråsegn kan ikkje vere avgjerande for om ein
1295 privatskule skal godkjennast. Sjølv om kommunane kjenner lokale forhold best, er det
1296 staten som har ansvar for heilskapen i utdanningssystemet. Ei ordning der kommunen
1297 sine innspel i praksis blir avgjerande, skaper uvisse og gjer det vanskelegare å føre ein
1298 nasjonal og heilskapleg skulepolitikk.

1299 **Vestland Arbeidarparti meiner derfor at:**

- 1300 • Privatskulelova må strammast inn, slik at terskelen for å etablere nye privatskular
1301 blir høgare.
- 1302 • Nasjonale omsyn må vege tyngre, og vurderinga av nye privatskular må i større
1303 grad ta utgangspunkt i konsekvensane for fellesskulen, rekruttering av lærarar og
1304 den økonomiske berekrafta i det offentlege skuletilbodet.
- 1305 • Kommunen si høyringsfråsegn skal vere viktig, men ikkje avgjerande, og staten må
1306 ta eit tydelegare ansvar for å sikre at privatskuleetableringar ikkje undergrev det
1307 offentlege skuletilbodet.
- 1308 • Vi oppmodar stortingsgruppa og regjeringa til å prioritere ein gjennomgang av
1309 privatskulelova med sikte på å styrkje fellesskulen og sikre eit meir ansvarleg og
1310 heilskapleg regelverk.
- 1311 • Noreg treng ein sterk offentleg skule som famnar alle barn, uavhengig av
1312 bakgrunn. Det er fellesskulen som byggjer fellesskapen – og han må ikkje
1313 svekkjast.
- 1314

1315 **Skulemåltid**

1316 I fleire valperiodar har Arbeidarpartiet hatt som mål å innføre «eit enkelt, sunt
1317 skulemåltid og dagleg fysisk aktivitet i skulen». Trass i dette har skulemat i liten grad vore
1318 ein del av skulepolitikken Arbeidarpartiet har løfta fram dei siste åra. Det har blitt gjort
1319 viktige grep i skulen, mellom anna gjennom mobilfri skule og ei styrkt satsing på fysiske
1320 skulebøker. Gratis skulemat kan vere neste steg i arbeidet med å styrkje fellesskulen.

1321 Noreg er i dag eitt av få land i Europa som ikkje tilbyr skulemat. Dette skaper skilnader,
1322 og vi veit at ikkje alle elevar har med seg niste, eller har ete ein skikkeleg frukost. Eit
1323 felles skulemåltid vil kunne styrkje fellesskapen og sosial utjamning.

1324 Eit godt skulemåltid kan leggje grunnlag for betre matvanar og betre folkehelse. Når
1325 helseministeren peikar på behovet for å tenkje nytt i arbeidet med folkehelse, kan
1326 skulemat vere eit konkret tiltak som bidreg til dette. Målet er ei friskare befolkning innan
1327 2030. Han peikar også på at betre folkehelse styrkjer den nasjonale beredskapen. Skal vi
1328 nå dette målet, må vi satse sterkare på førebygging. Eit gratis skulemåltid er eit konkret
1329 grep vi kan ta no.

1330 **Vestland Arbeidarparti vil:**

- 1331 • Prioritere programpunktet om å leggje til rette for innføring av eit enkelt, sunt
1332 skulemåltid som ein del av det offentlege skuletilbodet.
- 1333

1334 **Eit lærlingeløft i møte med fagarbeidarkrise**

1335 Noreg står midt i ei fagarbeidarkrise. Ifølgje LO manglar landet nesten 75 000
1336 fagarbeidarar – og behovet kjem til å auke i åra framover. Samtidig fell mange elevar frå
1337 på yrkesfag, og tusenvis av kvalifiserte ungdommar står kvart år utan læreplass. Dette er
1338 øydeleggjande både for ungdom som vil inn i arbeidslivet og for samfunnet sitt behov for
1339 fagkompetanse.

1340 Ein sterk fagarbeidarpolitikk er heilt avgjerande for å sikre velferdsstaten, byggje landet
1341 og skape nye grønne arbeidsplassar. Noreg treng fleire fagarbeidarar, og då må vi satse på

1342 dei unge som vel yrkesfag, med det utstyret, dei støtteordningane og den tryggleiken dei
1343 har krav på.

1344 Yrkesfagelevar rapporterer om utdatert utstyr, lite praktisk undervisning og store eigne
1345 kostnader til verneutstyr, arbeidsklede og verktøy. Mange opplever at yrkesfaga har
1346 lågare status enn dei teoretiske løpa, og at skulen ikkje er praktisk nok eller tett nok
1347 knytt til arbeidslivet. Det er uakseptabelt i ei tid der samfunnet treng fleire fagarbeidarar
1348 enn nokon gong.

1349 For å snu utviklinga treng vi ei storstilt satsing på yrkesfag og tryggare, meir føreseielege
1350 rammer for lærlingar. Det må bli enklare å fullføre eit yrkesfagleg løp, lettare å få
1351 lære plass, og tryggare å vere lærling. Skulen kan ikkje halde fram som
1352 «studiespesialiserande light». Han må vere ein praktisk, relevant og moderne inngang til
1353 arbeidslivet.

1354 Vestland Arbeidarparti vil difor byggje eit yrkesfagsløft som startar tidleg, gir betre
1355 opplæring, sikrar nok lære plassar og gjer læretida trygg og føreseieleg for alle.

1356 **Vestland Arbeidarparti vil:**

- 1357 • Sørge for meir praktisk, variert og arbeidslivsrelevant undervisning på yrkesfag.
- 1358 • Avgrense rein teoriundervisning og sikre at teori blir kombinert med praktisk
1359 læring.
- 1360 • Auke utstyrsstipendet og sikre at utstyrsparken i vidaregåande skule er oppdatert.
- 1361 • Leggje til rette for vekentleg utplassering for yrkesfagelevar, der det er mogleg,
1362 for meir praktisk erfaring.
- 1363 • Styrkje samarbeidet mellom skular og næringsliv slik at elevane møter moderne
1364 utstyr og reell arbeidslivs praksis.
- 1365 • Jobbe for å utvikle fleire kombinerte yrkesfaglege og studiespesialiserande løp.
- 1366 • Styrkje rekrutteringa til yrkesfag gjennom hospitering, yrkesretta
1367 arbeidslivstrening, yrkesfagmesser og betre rådgiving.
- 1368 • Bekjempe kjønnsbarrierar på yrkesfag gjennom tilpassa utstyr og garderober for
1369 alle.
- 1370 • Gjere høgare yrkesfagleg utdanning kjent for elevar og foreldre, og innføre Y-
1371 vegen på alle yrkesfaglege linjer.
- 1372 • Auke lærlingtilskotet slik at det ikkje er ein merkostnad for bedrifter å ta inn
1373 lærlingar.
- 1374 • Gjere det enklare å byte frå studiespesialiserande til yrkesfag.
- 1375 • Lovfeste retten til lære plass for alle kvalifiserte elevar etter Vg2, og
- 1376 • Setje inn ressursar for å kvalifisere elevar som ikkje er lære plassklare, raskt og
1377 målretta.
- 1378 • Gi intensiv språkopplæring til yrkesfagselever som treng dette for å kunne gå ut i
1379 lære
- 1380 • Gi lærlingbevis på line med studentbevis.
- 1381 • Innføre ein forpliktande lærlingnorm i offentleg sektor på minst tre lærlingar per
1382 tusen innbyggjarar, og krevje bruk av lærlingar i alle offentlege kontraktar, også
1383 hos underleverandørar
- 1384 • Styrkje og kvalitetssikre opplæringskontora i fylka.

- 1385 • Styrkje samarbeidet mellom yrkesfagskular, kommunar og næringsliv for å sikre at
1386 lærlingane er kvalifiserte for arbeidsplassane som ventar dei.
1387 • Styrkje sosiale arenaer der lærlingar kan møtast på tvers av lærebedrifter.

1388

1389 **Fråværsgrensa**

1390 Dagens fråværsreglar for den vidaregåande skulen fungerer ikkje godt nok. Elevar og
1391 lærarar treng eit system som er langt enklare å administrere og som betre støtte opp om
1392 arbeidet for auka gjennomføring. Gjennom lovverket er det forventat at dei vidaregåande
1393 skulene skal samarbeide tett og førebyggjande med primær-helsetenesta i kommunane.
1394 Dette samarbeidet har vorte undergreven av dagens fråværsreglar. Vi er glad det no
1395 gjennom eit stortingsvedtak, er sikra at besøk hos skolehelsetenesta ikkje skal verte
1396 ramma av fråværsgrensa.

1397 Strengje fråværsreglar må ikkje verte eit mål i seg sjølv. Det vesentlege er at reglane
1398 støtte opp om arbeidet med å skape gode og inkluderande læringsfellesskap. I det gode
1399 fellesskapet skal det være plass til alle, også dei som grunna ulike formar for sårbarheit,
1400 ikkje alltid kan vere med.

1401 Røynslene med fråværsgrensa i vidaregåande skule gjer at vi ikkje kan tilrå å innføre
1402 fråværsgrense i ungdomsskulen. Her vil trulege effektane kunne vere enda meir negative
1403 enn kva dei har vore i den vidaregåande skulen.

1404 Skulen skal vere ein plass for læring, tryggleik og støtte. Fråvær kjem ofte av utfordringar
1405 som ligg utanfor eleven sin kontroll. Psykisk helse, mobbing, sjukdom i heimen eller
1406 utfordringar i skulemiljøet skal ikkje føre til at elevar mistar vurderingsgrunnlaget. Skulen
1407 må vere ein plass der det er trygt å be om hjelp, ikkje ein plass der ein må rekne på
1408 konsekvensane før ein går til helsesjukepleiar. Eit system som straffar elevar for å be om
1409 støtte, er ikkje ein sosialdemokratisk skulepolitikk. Vestland Arbeidarparti vil endre
1410 fråværsreglementet. Læraren kjenner elevane best og må få rom til å vurdere kva som er
1411 fornuftig oppfølging.

1412 **Vestland Arbeidarparti vil:**

- 1413 • At elevar med auka risiko for helsefråvær – kroniske helseproblem – kan
1414 dokumentere slikt fråvær frå første time/dag, slik at det ikkje tel med på
1415 fråværsgrensa.
- 1416 • At innkalling til planlagd behandling eller undersøkingar i helsevesenet (avtalte
1417 timar og konsultasjonar hos lege/tannlege/psykolog/BUP/fysioterapeut/sjukehus
1418 og liknande) blir førte som dokumentert fråvær.
- 1419 • Sikre at samtalar med helsesjukepleiar, rådgivar og anna nødvendig støtte ikkje
1420 tel som fråvær.
- 1421 • Gi elevar som driv med toppidrett, kultur eller politikk, rett til å fjerne ti
1422 fråværsdagar i året.
- 1423 • Opne for at timefråvær kan fjernast på same måte som dagsfråvær.
- 1424 • Ikkje innføre fråværsgrense i ungdomsskulen.
- 1425 • Prioritere tidleg oppfølging av elevar med høgt skulefråvær.

- 1426 • Ha som mål å utrede og innføre eit nytt fraværsreglement i vidaregåande skule basert
- 1427 på tillit og fagleg vurdering
- 1428 • innføre et prøveprosjekt med eigenmelding i tre dagar om gongen, fire gonger i året
- 1429 slik som i arbeidslivet

1430

1431 **DISSENS**

1432 *Redaksjonskomiteens fleirtal (Øyvind, Camilla, Fauzia, Roy, Ulvar) vil ikkje legge til*

1433 *kulepunktet under.*

1434

1435 *Redaksjonskomiteens mindretal (Benjamin, June, Frida og Henriette) vil legge til følgande*

1436 *kulepunkt:*

- 1437 • Sikre at udokumentert fråvær ikkje automatisk fjernar vurderingsgrunnlaget, men at
- 1438 faglærer – der det er særleg gode grunnar til fråværet – likevel kan vurdere om
- 1439 eleven har vist kompetanse i faget.

1440

1441 **Barnehage**

1442 Gode barnehagar er avgjerande for barn si tryggleik, utvikling og læring, og for å sikre

1443 like moglegheiter for alle barn. Samstundes opplever mange barnehagar i dag for låg

1444 bemanning, noko som går ut over både barna og dei tilsette. Ein god

1445 bemanningssituasjon er avgjerande for å sikre kvalitet i barnehagetilbodet og gode

1446 oppvekstvilkår for alle barn.

1447 Ei bemanning som gjeld gjennom heile opningstida, vil bidra til eit tryggare og betre

1448 barnehagemiljø for barna, og er eit viktig førebyggjande tiltak for å sikre gode

1449 oppvekstvilkår. Vestland Arbeidarparti meiner det også er behov for å utvikle og prøve ut

1450 ulike modellar som kan styrkje bemanningssituasjonen i barnehagane. Det kan til dømes

1451 vere nye måtar å organisere arbeidstida på, auka grunnbemanning, nye

1452 rekrutteringstiltak og etablering av faste vikarordningar. Eit døme kan vere mobile, faste

1453 vikarlag – «draume lag» – av kvalifiserte tilsette som kan tre inn ved behov og sikre stabil

1454 bemanning i barnehagane.

1455 Ei bemanningsnorm som gjeld for heile opningstida, kombinert med nye tiltak for betre

1456 rekruttering og vikarordningar, vil styrkje kvaliteten i barnehagane og sikre at barna får

1457 den tryggleiken, omsorga og oppfølginga dei treng. Plantid er viktig fordi det sikrar at det

1458 pedagogiske arbeidet i barnehagane held høg kvalitet, men samtidig må barna verte

1459 ivaretekne av vaksne når planlegginga hendar. Difor må også plantid vere ein del av

1460 bemanningsnorma.

1461 **Vestland Arbeidarparti meiner at:**

- 1462 • Vi må utvikle og teste modellar som styrkjer bemanninga i barnehagar.
- 1463 • Vi må få på plass ei lovregulering som sikrar at bemanningsnorma i barnehagane
- 1464 gjeld for heile opningstida.
- 1465 • Bemanna plantid må vera ein del av bemanningsnorma

1466

1467

1468 Høgare utdanning

1469 Sterke universitet og høgskular er avgjerande for kunnskap, verdiskaping og
1470 internasjonalt samarbeid. I ei tid prega av geopolitisk uro, teknologiske omstillingar og
1471 store samfunnsutfordringar treng Noreg sterke fagmiljø, gode forskingsvilkår og
1472 langsiktige investeringar i kunnskap.

1473 Eit viktig bidrag til Noreg sitt internasjonale kunnskapssamarbeid er ordninga med norske
1474 sendelektorar ved universitet i utlandet. Sidan 1950-talet har Noreg finansiert
1475 undervisning i norsk språk, litteratur og kultur ved ei rekkje universitet, hovudsakleg i
1476 Europa. I 2025 studerte mellom 5000 og 6000 studentar norsk ved desse institusjonane.
1477 Mange av dei går vidare til studium i nordisk språk og litteratur og bidreg til å formidle
1478 kunnskap om Noreg internasjonalt. Ordninga har derfor også stor betydning for
1479 kulturutveksling og langsiktig relasjonsbygging.

1480 Kunnskapssamarbeid handlar også om kunst og kultur. Universitetet i Bergen har eitt av
1481 landet sine sterkaste fagmiljø innan kunst, musikk og design, og utdannar kandidatar på
1482 alle nivå, også på doktorgradsnivå. Kunstnarleg utviklingsarbeid er likestilt med forskning i
1483 universitets- og høgskulelova, men fagmiljøa manglar i dag ein nasjonal
1484 konkurransearena. Etter at Program for kunstnarleg utviklingsarbeid vart avvikla, har
1485 sektoren stått utan ei nasjonal ordning som kan stimulere til utvikling, samarbeid og
1486 internasjonalisering.

1487 Samstundes er god forskings- og utdanningsinfrastruktur ein føresetnad for å møte
1488 framtida sine kunnskapsbehov. Universitetet i Bergen er mellom dei leiande universiteta
1489 i Noreg innan realfag og teknologi, og utdannar kandidatar innan fagområde som er
1490 avgjerande for grøn omstilling, energi, hav og digitalisering. Fleire av bygga som husar
1491 desse fagmiljøa, har likevel passert teknisk levealder med fleire tiår.

1492 Prosjektet Realfagshøgda ved Universitetet i Bergen er derfor avgjerande for framtida si
1493 forskning og utdanning. Ekstern kvalitetssikring (KS1) levert i 2025 viser at den tilrådde
1494 løysinga er samfunnsøkonomisk lønsam. Samstundes er det varsla endringar i
1495 finansieringsmodellen for byggje- og rehabiliteringsprosjekt ved dei fem eldste
1496 universiteta. Dagens modell, der Stortinget løyver særskilde midlar til store
1497 byggjeprojekt, gir nødvendig føreseielegheit og demokratisk kontroll.

1498 Bergen har over tid hatt eit betydeleg etterslep i investeringar i forskingsinfrastruktur
1499 samanlikna med andre universitetsbyar. Skal Noreg lukkast med kunnskapsbasert
1500 omstilling og verdiskaping, må investeringar i forskingsinfrastruktur prioriterast.

1501 Vestland Arbeidarparti vil:

- 1502 • Halde oppe støtta i statsbudsjettet til «Noregskunnskap i utlandet», som
- 1503 finansierer norske sendelektorat i utlandet.
- 1504 • At regjeringa må følgje opp stortingsfleirtalet og sørgje for at Noregs forskingsråd
- 1505 får ansvar for ei nasjonal konkurransearena for kunstnarleg utviklingsarbeid.
- 1506 • Sikre framdrift i prosjektet Realfagshøgda ved Universitetet i Bergen.
- 1507 • Sørgje for at konseptval for Realfagshøgda blir avgjort før regjeringa si
- 1508 budsjettkonferanse.

- 1509 • Behalde dagens finansieringsmodell for store byggje- og rehabiliteringsprosjekt
- 1510 ved dei fem eldste universiteta.
- 1511 • Prioritere forskingsinfrastruktur i Bergen i komande statlege investeringar.
- 1512

1513 U13 – Transport**1514 Ivaretar heilt eller delvis forslag: 168**

1515

1516 Samferdsel – tryggleik og utvikling i heile Vestland**1517** Vestland Arbeidarparti sine overordna mål for samferdselspolitikken er:

- 1518** • Å prioritere liv og helse
1519 • Å sikre gode, trygge og framkomelege vegar
1520 • Å kutte utslepp for å løyse klimakrisa
1521 • Å utvikle attraktive bu- og arbeidsmarknadsregionar som sikrar konkurransekrafta
1522 i Vestland

1523

1524 Desse prinsippa må kome til uttrykk i dei årlege samferdselsbudsjetta. Det er særleg
1525 viktig for Vestland Arbeidarparti at liv og helse blir prioriterte gjennom ei betydeleg auke
1526 i ras- og skredsikringsmidlar til riks- og fylkesvegnettet, i tråd med partiprogrammet
1527 2025–2029.

1528 Gode, trygge og framkomelege vegar er avgjerande for å utvikle Vestland og gjere fylket
1529 attraktivt både for busetnad og næring. Næringslivet er avhengig av stabile rammer for
1530 transport av varer og personell, og som privatpersonar vil vi også ha føreseielegheit i
1531 kvardagen.

1532 Fylkesvegnettet i Vestland har særskilde utfordringar. Topografien og naturen er
1533 krevjande, og vi ser stadig at klimaendringane set nye spor etter seg. Samstundes har
1534 Vestland dei største ras- og skredutfordringane av alle fylka i landet, noko som gjer at
1535 mange innbyggjarar lever med uakseptabel risiko i kvardagen.

1536 Vedlikehaldsetterslepet er på om lag 20 milliardar kroner, og rapportar viser at mange
1537 vegar, tunnelar, kaier og bruer er i ein tilstand der dei raskt kan måtte stengjast dersom
1538 ein ikkje får midlar til rehabilitering. I tillegg kjem dei store utfordringane med rasfare,
1539 som vil koste om lag like mykje å løyse. Det betyr at det totale behovet på
1540 fylkesvegnettet i Vestland er rundt 40 milliardar kroner.

1541 Det er også store menneskelege kostnader ved denne situasjonen. Rasfare og eit nedslite
1542 fylkesvegnett påverkar bulyst og tryggleik for innbyggjarane, og er eit stort hinder for
1543 utvikling av attraktive lokalsamfunn og eit konkurransedyktig næringsliv. Mange
1544 fylkesvegar har også ei viktig rolle som omkøyringsveg når europavegane tid om anna blir
1545 stengde på grunn av ras eller trafikale hendingar.

1546 I tillegg til ordinær rassikring må ein også utvikle innovative løysingar. Innovativ
1547 skredsikring handlar om å ta i bruk ny teknologi, nye metodar og meir heilskapleg
1548 planlegging for å førebyggje skred, redusere risiko og sikre trygg ferdsel. Dette er særleg
1549 aktuelt på vegar med låg trafikk.

1550 For Vestland er FOT-rutene svært viktige for å sikre rutetilbodet ved fleire av flyplassane
1551 våre, og det er viktig at FOT-ruteordninga blir teken vare på. Den 20. juni 2025 bad
1552 Stortinget «regjeringa greie ut og sende på høyring ei ordning med buarbevis for å sikre
1553 lokalbefolkninga betre tilgang til ferjer og FOT-ruter. Utgreiinga skal liggje føre innan
1554 utlysinga av neste konkurranse om FOT-ruter i Sør-Noreg våren 2026».

1555 Vestland Arbeidarparti er bekymra for at slike buarbevis vil slå uheldig ut for Vestland,
1556 som har mange arbeidspendlarar og andre som reiser til regionen i samband med arbeid.
1557 Vestland Arbeidarparti deler likevel målet om å ikkje subsidiere ferierande, og er derfor
1558 positive til buarbevis så lenge eit slikt bevis også inkluderer arbeidspendlarar og andre
1559 som reiser i samband med arbeid. Det er også viktig for Vestland Arbeidarparti at
1560 buarbevis ikkje berre blir knytte til reisetid frå flyplassen, men at ein også tek omsyn til
1561 infrastrukturen og geografien i området.

1562 **Vestland Arbeidarparti vil:**

- 1563 • krevje at regjering og storting tek situasjonen med vedlikehaldsetterslep av
1564 infrastruktur på alvor og følgjer opp med ei kraftfull auke i løyvingane framover,
1565 slik at ein ikkje berre bremsar forfallet, men reelt kan starte arbeidet med å ta
1566 igjen etterslepet.
- 1567 • Ha ei vesentleg styrking av dei statlege løyvingane til rassikring på riks- og
1568 fylkesvegar i Vestland, i tråd med landsmøtevedtaket i 2025.
- 1569 • Ein forpliktande, langsiktig rassikringsplan som tek høgde for klimaendringar.
- 1570 • Auka satsing på innovativ skredsikring.
- 1571 • Eit tettare samarbeid mellom stat, fylkeskommune og kommunar for heilskaplege
1572 løysingar.
- 1573 • At FOT-ruteordninga blir teken vare på. Eventuelle buarbevis må vareta
1574 arbeidsreiser, og samstundes ta omsyn til geografien.
- 1575 • Legg til grunn at fylkeslagets tidlegare vedtak på samferdsleområdet vert følgd
1576 opp.
- 1577

1578 **Arbeid med ny NTP**

1579 Vestland Arbeidarparti syner til regjeringa sitt pågåande arbeid med å utforma Nasjonal
1580 Transportplan 2029-2040. Regjeringa legg opp arbeidet og føringane slik at planen møter
1581 utfordringane og rammevilkåra ein står framføre som sektor. Det statsfinansielle
1582 handlingsrommet er meir begrensa, den sikkerhetspolitiske situasjonen er vedvarande
1583 krevjande, det oppstår uønska hendelser som følge av eit klima i endring og Norge har
1584 forplikta seg til ambisiøse klima- og naturmål.

1585 Styret i Vestland Arbeidarparti har beslutta å gjennomføre eit eiga
1586 representantskapsmøte om inspel til rullering av NTP. Vestland Arbeidarparti er
1587 opptekne av at neste NTP, i større grad enn tidlegare skal bidra til å utforme fleire sider
1588 ved den nasjonale transportpolitikken og at den i større grad kan omfatta heile
1589 nasjonens transportpolitiske utfordringar uavhengig av forvaltningsnivå.

1590 Vestland Ap meiner dette kan løysast ved at ein kan kombinera den tradisjonelle
1591 korridortilnærminga i NTP med den regionale transport- og arealpolitikken.
1592 Fylkeskommunen og storbyane må i større grad innvolverast i det førebuande arbeidet.

1593 Vestland har svært store utfordringar både på Europa- og riksvegnettet og
1594 fylkesvegnettet når det gjeld vedlikehald, rasfåre og låg vegstandard utan gul midtstripe.
1595 Det er stor fare for alvorlege ulykker, redusert opetid og samla sett med store negative
1596 konsekvensar for alle vegfarande.

1597 Vestland Ap vil at arbeidet med ny NTP skal sikra:

- 1598 • At planen omfattar heile transportnettet i fylket og involvera fylke og kommunar
- 1599 meir i det førebunde arbeidet
- 1600 • I større grad samordna nasjonale og regionale areal- og transportplanar
- 1601 • Auka satsing på rassikring
- 1602 • Auka satsing på vedlikehald
- 1603 • Prioritering av gul midtstripe på europa- og riksvegnettet i planperioden
- 1604 • Ein gjennomføringsplan for oppgradering av fylkesvegar
- 1605 • Styrka krava til regularitet og rutetilbodet i ferjenettet
- 1606 • I større grad medverka til å nå nasjonale mål for klima, naturmål, forsvar og
- 1607 beredskap, redusera talet på ulykker og døde i trafikken.
- 1608 • Auka satsing på kollektivtransport på veg, bane og sjø
- 1609 • Redusert reisetid og auka standard på transportårene aust-vest og nord-syd
- 1610 • Betre vilkår for sjøtransporten gjennom auka satsing på hamner og farleier
- 1611 • Tydelige prioriteringar i samsvar med overordna mål og meir effektiv bruk av
- 1612 økonomiske ressursar

1613

1614 **Framtidas organisering av vegstyresmaktene**

1615 Vestland er Noregs fremste eksportfylke. Ein føresetnad for verdiskapinga vår er at vi har
1616 ein moderne infrastruktur, særleg for vegtransport. Vestland Arbeidarparti meiner at
1617 oppsplittinga og ansvarsfråskrivinga i vegstyresmaktene svekkjer landet si evne til å
1618 fornye og modernisere vegnettet.

1619 Marknadstenkinga i Nye Veier har vist seg å ha fleire negative konsekvensar, og bruken
1620 av OPS har klare ulemper. Vestland Arbeidarparti meiner det på sikt vil vere meir
1621 formålstenleg å ha ei felles vegstyresmakt att, som byggjer, driftar og vedlikeheld alle
1622 riks- og europavegar i landet vårt.

1623 **Vestland Arbeidarparti vil difor:**

- 1624 • At regjeringa greier ut korleis Nye Veier kan innlemmast i Statens vegvesen, slik at
- 1625 Statens vegvesen igjen får det fulle ansvaret for utbygging, drift og vedlikehald av
- 1626 riks- og europavegar i Noreg.

1627

1628 **Særleg om båt- og ferjetilbod i Vestland**

1629 Vestland er eit fylke med lang kystline, mange øyar, fjordarmar og spreidd busetjing. For
1630 innbyggjarar, arbeidsfolk, næringsliv og turistar er båt og ferje ikkje berre eit
1631 transportmiddel – det er ei livsnerve som bind regionar saman, skapar tryggleik og gir
1632 tilgang til arbeid, skule og tenester.

1633 Eit sterkt, rimeleg og framtidsretta båt- og ferjesystem er viktig for tryggleik, mobilitet og
1634 livskraft i Vestland. Å satse på dette er å satse på busetjing og berekraftig utvikling.

1635 Vestland Arbeidarparti meiner at eit godt båt- og ferjetilbod er avgjerande for
1636 inkludering, verdiskaping og likestilling i heile fylket. Ingen skal måtte betale urimelege

1637 prisar eller oppleve utrygge, dårlege eller uføreseielege rutetilbod fordi ein bur i
1638 distrikta.

1639 Vestland Arbeidarparti vil ha eit båt- og ferjesystem som:

- 1640 • gir trygge, punktlege og samordna ruter for alle delar av fylket
- 1641 • har rimelege billettprisar
- 1642 • blir planlagt med vekt på klima, universell utforming og lokal verdiskaping,
- 1643 samstundes som at det til lokalsamfunn med faste bebuarar og utan
- 1644 fastlandsforbindelse bør vere båtruter også på røde dagar.
- 1645 • er basert på samarbeid mellom staten og fylkeskommunen om eit meir
- 1646 heilskapleg tilbod, med mål om faste ruter, betre kapasitet og betre samkøyring
- 1647 med buss/kollektiv
- 1648 • har gode ordningar for rabattar og fleksible billettløysingar for dei som reiser ofte
- 1649 (t.d. i samband med arbeid, skule, ungdom)
- 1650 • blir planlagt i tett dialog med lokalsamfunn, næringsliv og brukargrupper
- 1651 • får statleg finansiering til å utvikle og drifte miljøvennlege hurtigbåtar
- 1652

1653 **Særleg om riksferjesambandet Hella–Vangsnes**

1654 Vestland Arbeidarparti sine prioriteringar av enkeltprosjekt innan samferdsel blir styrte
1655 av fylkespartiet si NTP-fråsegn. Årsmøtet finn det likevel naudsynt å kome med ei eiga
1656 fråsegn om riksferjesambandet Hella–Vangsnes på riksveg 13.

1657 Dette sambandet blir eitt av alternativa for reisande til og frå Oslo- og Bergensområdet,
1658 og mellom gamle Hordaland og Sogn, når Lærdalstunnelen stengjer hausten 2026. Det vil
1659 auke presset på sambandet betydeleg, då ferja skal handtere trafikken som er der i dag, i
1660 tillegg til trafikken som normalt ville gått gjennom Lærdalstunnelen. Statens vegvesen
1661 nyttar no i tillegg midlar på å utbetre Vikafjellsvegen for meir opningstid; då kan ikkje
1662 ferjestrekninga vere «proppen» i systemet.

1663 **Vestland Arbeidarparti vil:**

- 1664 • At riksvegferjesambandet Hella–Vangsnes får stive avgangar (minst kvar 30.
1665 minutt) og nattferjer.

1666 U14 – Dørterskeltenesta

1667 **Ivaretar heilt eller delvis forslag:** 126, 145 og 220

1668

1669 **DISSENS – Dørterskeltenesta**

1670 *Redaksjonskomiteens fleirtal (Fauzia, Frida, Roy, Camilla, Øyvind, Henriette) ønskjer å ta*
1671 *inn følgande:*

1672 **Innfør ei dørterskelteneste**

1673 Posttenestene må endre seg i takt med samfunnet sitt behov. Sjølv om færre og færre
1674 sender brev, er Posten eit viktig fysisk ankerpunkt i ei sårbar digital verd.

1675 Difor vil Vestland Arbeidarparti at Posten si dørterskelteneste blir etablert i heile landet.
1676 Dørterskeltenesta blir etablert som eit landsdekkjande, statleg finansiert tilbod til ei
1677 definert målgruppe, til dømes eldre over 75 år, personar med redusert mobilitet eller
1678 personar med låg digital kompetanse.

1679 Etableringa kan skje parallelt med omlegginga av Posten Bring sitt brevnett, der
1680 omdeling av brev blir endra frå annakvar dag til éin dag i veka, kombinert med
1681 moglegheit for val av hentepunkt og dagleg tilgang til post.

1682 Samferdselsdepartementet definerer i dag ikkje dørterskeltenesta som ei postteneste, og
1683 føreslår difor heller ikkje tenesta som ein del av den komande omstillinga av Posten. Ei
1684 ny postlov utan dørterskelteneste er ei tapt moglegheit, medan ei ny postlov med
1685 dørterskelteneste er førebygging, omsorg og beredskap i eitt.

1686 Dørterskeltenesta er eit tilbod til eldre og sårbare grupper, der nokon kjem på døra med
1687 informasjon og tilbod frå kommunen og andre offentlege aktørar. Tenesta kan vere
1688 første trinn i den såkalla omsorgstrappa. Pilotprosjekt har vist at tilbodet hjelper med å
1689 aktivisere eldre og bidreg til at fleire kan bu trygt heime lenger. Det er, bokstaveleg tala,
1690 eit godt lågterskeltilbod.

1691 Slik kan Posten sitt etablerte distribusjonsnett, i samarbeid med kommunane, brukast til
1692 å styrkje informasjonen til og dialogen med innbyggjarane. Det kan førebyggje og utsetje
1693 framtidige omsorgsbehov og mobilisere eldre som ein ressurs for lokalsamfunnet.

1694 Dørterskeltenesta er samfunnsøkonomisk lønsam, og kan innførast med ei innsparing på
1695 om lag ein halv milliard kroner dersom ho blir sett i samband med Posten si
1696 nødvendige omstilling i samband med den nye postlova som snart skal handsamast i
1697 Stortinget.

1698 Postnettverket er òg ein viktig del av totalberedskapen i Noreg. I krise eller krig må vi
1699 rekne med at mobiliteten blir kraftig redusert som følgje av restriksjonar på straum,
1700 drivstoff og vegnett. Gjennom dørterskeltenesta vil Posten ha lokal kunnskap om sårbare
1701 grupper og kunne distribuere informasjon, vatn, mat og medisinar i ei krisesituasjon. Då
1702 er det avgjerande at vi har ein fungerande, fysisk kanal heim til alle husstandar.

1703 Ei statleg finansiert, landsdekkjande dørterskelteneste bidreg til at det blir tryggare for
1704 eldre å bu heime lenger i fredstid, og styrkjer beredskapen i heile landet i krise og krig. Ei
1705 ny postlov med dørterskelteneste er førebygging, omsorg og beredskap i eitt.

1706 Vestland Arbeidarparti vil:

- 1707 • Innføre ei statleg finansiert, landsdekkjande dørterskelteneste.
- 1708 • Sørgje for at vi har posttenester på eit nivå som gjer at dei framleis fungerer som
- 1709 ein del av totalberedskapen vår.
- 1710

1711 *Redaksjonskomiteens mindretal (Benjamin, June, Ulvar) ønskjer å ta inn følgande:*

1712 Ikkje innfør ei dørterskelteneste

1713 Vestland Arbeidarparti er samd i at dørterskeltenesta er eit spennande pilotprosjekt.
1714 Samstundes må ordninga forståast i lys av at ho er anslått å koste 500 millionar kroner
1715 årleg, at ho ikkje er ei postteneste, men ein ny type teneste med eigen leveringsstruktur
1716 og med eit helsefagleg formål om å få eldre til å bu heime lenger.

1717 Vestland Arbeidarparti viser også til at det er uklart om dørterskeltenesta verkar. Med
1718 dette bakteppet, i tillegg til at det blir stadig hardare prioriteringar for kva staten skal
1719 bruke pengar på, blir det endå viktigare at investeringane våre er knytte til
1720 kunnskapsbaserte ordningar. Dørterskeltenesta er ikkje ei slik ordning, då ho manglar
1721 kvalitetssikra resultat. Difor kan ikkje Vestland Arbeidarparti støtte ei statleg finansiert
1722 dørterskelteneste.

1723 For Vestland Arbeidarparti er det viktigare å bruke pengane på ordningar vi veit hjelper
1724 eldre til å bu heime lenger, mellom anna fortgang i satsinga på ein nasjonal
1725 aktivitetsgaranti og styrking av den nye tilskotsordninga som no er på 60 mill. kroner for
1726 å stimulere kommunar/fylkeskommunar og frivilligheit til fysisk og sosial aktivitet for
1727 eldre.

1728 Vestland Arbeidarparti ser at fleire også har trekt fram ordninga som ein viktig del av
1729 totalberedskapen. Også på dette feltet er det lite forskning som støttar denne påstanden.
1730 Tvert imot vart dørterskeltenesta ikkje fremja som forslag til totalberedskapsmeldingar
1731 av nokon, og Direktoratet for samfunnstryggleik og beredskap (DSB) har uttalt at det
1732 ikkje er behov for ei slik nasjonal dørterskelteneste med tanke på beredskapen. Vestland
1733 Arbeidarparti erkjenner at det kunne vore eit fint supplement, men kan ikkje
1734 rettferdiggjere å bruke ein halv milliard på ordninga når det ikkje ligg føre sterke faglege
1735 argument for å innføre ei slik teneste.

1736 Vestland Arbeidarparti vil:

- 1737 • Ikkje innføre ei statleg finansiert, landsdekkjande dørterskelteneste.
- 1738 • Innføre kunnskapsbaserte ordningar for å halde eldre heime lenger, og leggje til
- 1739 rette for lokale prosjekt med same formål.
- 1740

1741 U15 – Vald i nære relasjonar**1742 Ivaretar heilt eller delvis forslag: 6, 46, 73**

1743

1744 Vald i nære relasjonar er eit alvorleg og veksande samfunnsproblem. For mange er det å
1745 bryte ut av eit valdeleg forhold forbunde med stor risiko, økonomisk uvisse og
1746 manglande støtte. Når personar vel å flytte for å kome i tryggleik, møter dei ofte eit
1747 system som ikkje er rigga for akutte behov, langsiktig tryggleik og reelt sjølvstende.

1748 Vestland Arbeidarparti er positive til at regjeringa og Stortinget har vedteke ein

1749 opptrappingsplan mot vald og overgrep mot barn og vald i nære relasjonar.

1750 Opptrappingsplanen inneheld 122 tiltak for å motverke vald og skape tryggleik for

1751 menneske.

1752 Altfor mange sambuarar blir verande i valdelege heimar fordi alternativet er fattigdom,

1753 mellombelse løysingar eller utryggleik for seg sjølve og barna. Det er eit politisk ansvar å

1754 sørge for at ingen skal tvingast til å velje mellom vald og økonomisk ruin. Noreg må sikre

1755 at sambuarar som flyttar frå vald, får rask, føreseieleg og heilskapleg støtte. Det handlar

1756 om retten til eit liv utan vald, om likestilling og om å ta vald i nære relasjonar på alvor –

1757 ikkje berre i ord, men i handling.

1758 Ordninga med omvend valdssalarm er meint å gi rask og reell tryggleik for personar

1759 utsette for vald. Når ventetid og ulik praksis mellom politidistrikt fører til forseinkingar,

1760 svekkjer det både rettstryggleiken og vernet av dei mest sårbare. Ei lovfesta

1761 maksimumsfrist vil sikre lik handsaming, redusere unødvendige opphald og bidra til at

1762 ordninga fungerer etter intensjonen – som eit effektivt og førebyggjande tryggingstiltak i

1763 akutte situasjonar. At det er valdsutøvar som skal ta belastinga med sjølve alarman er eit

1764 sjølvstendig poeng. Omvendt valdsalarm må difor vera normen der valdsalarm vert

1765 brukt. Det må også sikrast nok ressursar, slik at det til dømes ikkje er mangel på

1766 vadsalarmar i seg sjølv.

1767 Det er særskild viktig at hjelpeapparatet har kunnskap om vald i nære relasjonar. God

1768 valdskompetanse må vera ein del av opplæringa til relevante yrkesgrupper, som politi,

1769 helsepersonell, nav, barnehage og skule, eldreomsorg, med fleire

1770 En tredjedel av kommunane manglar handlingsplan mot vald og overgrep. Kommunane

1771 må følgje opp stortingsvedtak om at dei skal ha dette. For kunna samarbeide på tvers av

1772 kommunale hjelpetiltak og at kommunen på best mogleg måte skal kunna hjelpe

1773 valdsutsatte, bør kommunane ha familievaldkoordinator.

1774 Kuttet i overgangsstønad rammar særleg valdsutsette kvinner og gjer det vanskelegare

1775 for dei å bryte ut av det valdelege forholdet. Vi ønskjer difor å reversere kuttet i

1776 statsbudsjettet, og at det blir sett på andre løysingar i staden.

1777 Vestland Arbeidarparti vil:

1778 • Jobbe for auka økonomisk støtte til sambuarar som flyttar frå valdsutsette
1779 heimar, slik at økonomi ikkje blir ei hindring for å kome i tryggleik.

1780 • Sikre betre tilgang til bustad, inkludert mellombelse og permanente løysingar for
1781 sambuarar og barn.

1782 • Styrkje krisesenter, oppfølgingstenester og rettshjelp.

- 1783 • Sørge for heilskapleg oppfølging etter flytting, inkludert psykisk helsehjelp,
- 1784 barnehage- og skuletilbod for barn.
- 1785 • Reversere kuttet i overgangsstønad.
- 1786 • Kravje nasjonale standardar og fristar for sakshandsaming.
- 1787 • Styrkje ressursane til politi og domstolar slik at valdsutsette får raskt vern.
- 1788 • At valdsutsette skal ha rett på informasjon når valdsutøveren får permisjon/blir
- 1789 lauslaten frå soning.
- 1790 • At relevante yrkesgrupper har god valdskompetanse som ein del av opplæringa
- 1791 • At bruken av omvendt valdsalarm ikkje vert hindra av mangel på ressursar, som
- 1792 mangel på faktiske alarmar
- 1793 • Kommunane bør ha kommunal familievaldkoordinator
- 1794 • Statlege myndigheiter må følgja opp at alle kommunar har handlingsplan mot vald
- 1795 og overgrep
- 1796
- 1797

1798 U16 – Framtidas næringar

1799 **Ivaretar heilt eller delvis forslag: 117, 188**

1800

1801 I Vestland fylke har framtida sitt næringsliv allereie sett dagens lys. Northern Lights i
1802 Øygarden og BIR sitt karbonfangstanlegg i Rådalen er døme på verksemdar som banar
1803 veg for nye marknader og arbeidsplassar. Å lukkast med å fange og lagre CO₂ er
1804 avgjerande for at Noreg skal nå klimamåla. Kompetansemiljøa i Bergen knytte til
1805 havforskning er premissleverandørar for regjeringa si satsing på havbotnmineral, som er
1806 ein nøkkel til det grønne skiftet.

1807 Bergen og Vestland har alle føresetnader for å vere verdsléiande innan marin og maritim
1808 verksemd. Arbeidarpartiet vil halde fram med å satse på One Ocean Havbyen Bergen og
1809 bidra til samspel mellom forskning, utdanning og næringsliv i sektoren. Vi vil leggje til
1810 rette for fleire maritime næringsklynger og jobbe for eit nasjonalt senter for
1811 havbruksteknologi i Bergen.

1812 Samfunnet treng modige, kreative menneske med skaparkraft og pågangsmot. Det finst
1813 mange støtteordningar for gründerar og oppstartsselskap, men Arbeidarpartiet ønskjer å
1814 spele ei endå meir aktiv rolle i dette arbeidet. I første omgang har vi sett av 20 millionar
1815 kroner til eit etablerarfond i vårt alternative budsjett for 2026, som vi ønskjer å gjere
1816 permanent.

1817 Vi vil arbeide for auka samhandling mellom regionen sine utdanningsinstitusjonar,
1818 kompetansemiljø og arbeidslivet med sikte på å utvikle nye næringar og arbeidsplassar.
1819 Mellom anna vil vi jobbe for statleg finansiering til initiativ som EnTek-bygget på Nygård,
1820 ein arena for tverrfagleg samarbeid mellom universitetsforskning og næringsliv.

1821 Arbeidarpartiet vil føre ein aktiv kompetansepolitikk som sikrar samfunnet
1822 verdiskapande arbeidskraft til å møte dagens og morgondagens utfordringar. Vi vil
1823 mellom anna dyrke gründerferdigheiter gjennom heile utdanningsløpet, til dømes
1824 gjennom organisasjonen Ungt Entreprenørskap og traineeordningar.

1825 **Vestland Arbeidarparti vil:**

- 1826 • Bruke offentlege anskaffingar aktivt for å stimulere til lokal innovasjon og grønne
1827 løysingar.
- 1828 • Stimulere arbeidslivet til auka samarbeid med gründerar og dyrke
1829 gründerferdigheiter gjennom heile utdanningsløpet.
- 1830 • Vidareutvikle næringsklynger gjennom auka samarbeid og tilby relevante
1831 verkemiddel tilpassa innovasjonsmiljø.
- 1832 • Styrkje rammevilkåra for og samspelet mellom maritime næringar og FoU.
- 1833 • Leggje til rette for fleire maritime næringsklynger og eit nasjonalt senter for
1834 utvikling av framtida sin teknologi og havbruk i Bergen.
- 1835 • Gi insentiv til at forskning blir retta inn mot det maritime og næringslivet sine
1836 behov.
- 1837 • Bruke heile verkemiddelapparatet til å stimulere maritim verksemd på Vestlandet,
1838 særleg forsvarsindustrien.
- 1839 • Fremje maritim militær utdanning og sikre auka maritim sivil utdanning av sjøfolk
1840 og maritime fagarbeidarar.
- 1841

1842 Forslag utan heilskapleg fråsegn

1843

1844 **Evaluering av instruksen i deltakarlova**

1845 **Ivaretar heilt eller delvis forslag: 58**

1846

1847 Deltakarlova er ei viktig lov for oss som bur langs kysten. I likskap med heimfallsretten er
1848 dette eit lovverk som regulerer kven som har rett til å nytte ressursane langs kysten vår.

1849 Det er likevel ei utfordring at arbeidslivet i fiskeflåten – i likskap med resten av
1850 arbeidslivet – har endra seg. Dette gjeld særleg dei store krava til administrasjon av ein
1851 fiskeflåte, noko som gjer det uråd å stå for administrasjon og samstundes vere aktiv
1852 fiskar, til dømes i Barentshavet.

1853 Sjølvve lovverket opnar for tilrettelagde tilhøve, men regjeringa sin instruks til
1854 direktoratet strammar inn dette betydeleg. Denne instruksen har vore uendra i svært
1855 lang tid, og er truleg moden for ei viss modernisering.

1856 **Vestland Arbeidarparti vil:**

- 1857 • Evaluere instruksen i deltakarlova, og vurdere om han må moderniserast i tråd
1858 med resten av arbeidslivet.

1859

1860

1861 **Stad skipstunnel**

1862 **Ivaretar heilt eller delvis forslag: 125**

1863

1864 Tryggleik for dei som har havet som arbeidsplass er eit grunnleggjande arbeidslivskrav. Stad
1865 er ei av dei mest krevjande strekningane langs norskekysten, der fiskarar, sjøfolk, losar,
1866 kysttransport og beredskapsressursar dagleg møter vår og sjøtilhøve som skaper
1867 risikosituasjonar. Vestland Arbeidarparti meiner arbeidstakarar på sjøen skal ha same rett til
1868 trygge og forsvarlege rammer som andre i norsk arbeidsliv, og at Stad skipstunnel er eit
1869 konkret tiltak som kan redusere risiko, styrke beredskap og gi betre tryggleik. Prosjektet er
1870 også viktig for norsk industri, bygg og anlegg i ei tid med lågkonjunktur og aukande
1871 permitteringar, og kan bidra til å halde oppe kompetanse, arbeidsplassar og verdiskaping
1872 langs kysten. Samstundes vil tunnelen kunne flytte transport frå veg til sjø og redusere CO₂-
1873 og NO_x-utslepp. Vestland Arbeidarparti meiner det er viktig at man jobbar med å finne ei
1874 løysing, men at det samtidig skjer under forutsetning at man har lukkast med å redusere
1875 kostnaden i prosjektet.

1876

1877 Vestland Arbeidarparti vil:

- 1878 • At regjeringa går i samtale med dei andre partia, for å finne finansiering til Stad
1879 skipstunnel, under forutsetning at man har fått kostnaden ned mot kostnadsramma
1880 som var behandla i Stortinget.